

ת"פ 42750/10/15 - פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נגד מאיר ענבי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו
ת"פ 42750-10-15 פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי
וכלכלה נ' ענבי

לפני כבוד השופטת דנה אמיר
המאשימה פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה
נגד
הנאשם מאיר ענבי

נוכחים:

ב"כ המאשימה עו"ד אלון גילדין, עו"ד רוי גורדון ועו"ד טפת מויאל רוטשילד
ב"כ הנאשם עו"ד גיורא אדרת, עו"ד רותי ליטבק, עו"ד יפעת מנור ועו"ד אלי יצחקי

הנאשם התייצב

גזר דין

רקע ותמצית כתב האישום

1. הנאשם הודה במפורט בכתב האישום המתוקן, לאחר סיום שמיעת הראיות בתיק במסגרת הסדר דיוני. על פי הודייתו הורשע הנאשם בביצוע עבירות לפי סעיפים 1)220, (4)220 ו- (5)220 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א - 1961 (להלן: "**הפקודה**"), בקשר לאישום הראשון על שני חלקיו - שעניינם קבלת והוצאת חשבוניות כוזבות. בנוסף, הורשע בביצוע עבירות לפי סעיפים 4)220 ו- (5)220 לפקודה בקשר לאישום השני שעניינו תשלום שכר לעובדים מבלי לרשום את השכר ששולם או לדווח עליו.
2. על פי המפורט בכתב האישום המתוקן בו הורשע הנאשם, הנאשם היה מורשה לעסוק בסחר ביהלומים בבורסה ליהלומים ברמת גן החל משנות ה-90 המוקדמות, והיה שותף בשותפות מ.א. ענבי דיאמונד גרופ (להלן: "**השותפות**") משנת 2009, יחד עם אביו. הנאשם היה השותף אשר ניהל את השותפות וקיבל את מרבית ההחלטות בעניינה הכספיים. בין השנים 2007 ועד 2011 (להלן: "**התקופה הרלבנטית**") עסק הנאשם בסחר ביהלומים במסגרת השותפות.
3. כמפורט בכתב האישום המתוקן, השותפות הייתה חייבת בניהול ספרי חשבונות והנאשם היה חייב בהגשת דוחות שנתיים על הכנסותיו. על פי החלטת רשות המיסים, העוסקים בענף היהלומים רשאים היו להגיש דו"ח

מתקן לאחר הגשת דו"ח אישי או דו"ח חברה, על מנת שהדו"ח שלהם ייחשב כשומה סופית. בהקשר זה נקבעו כללים להגשת דו"ח מתקן במסמך הקרוי "עריכת שומות בענף היהלומים - הגשת דו"חות מתקנים וקבלתם כשומות 01" (להלן: "הכללים"). כללים אלה קובעים מסלול חישוב חלופי לקביעת הכנסתו החייבת של יהלומן, כנגזרת מהמחזור העסקי שלו (להלן: "התחשיב/ דוח מתקן"). על פי הכללים יהלומן המבקש להגיש דו"ח מתקן על מנת ששומתו תיחשב כסופית, ידווח על ההכנסה החייבת בהתאם לשני מסלולים; זו המתקבלת בספרי הנהלת החשבונות שלו וזו המתקבלת במסגרת המסלול החלופי, על פי המחזור העסקי. על היהלומן לשלם את המס בהתאם להכנסה החייבת הגבוהה יותר. הנאשם הגיש לפקיד השומה דוחות שנתיים לשנים 2009-2010, בהם דיווח על 50% מהכנסות השותפות. בין השנים 2009-2011 עשה הנאשם שימוש לצרכיו ולצרכי השותפות בשירותיו של עסק למתן שירותי מטבע אותו ניהלו מנחם מגן ודורון אלעד (להלן: "מגן ואלעד").

4. על פי האישום הראשון, בחלק א', בין השנים 2009 ועד 2011 קיבל הנאשם באמצעות מגן ואלעד חשבוניות כוזבות של יהלומנים שונים בסך ₪ 16,000,000 לפיהן רכשה השותפות מאותם היהלומנים יהלומים בסכומים המתוארים בחשבוניות. בקשר לקבלת החשבוניות הכוזבות פעל הנאשם באופן הבא: הנאשם קיבל ממגן ואלעד כסף מזומן ובסמוך לכך מסר להם צ'קים חנ"י (חשבון נקוב יהלומים) או פתקי קנייה של השותפות ו/או פתקי קנייה, בסכום המזומן שקיבל בתוספת עמלה. סמוך לכך קיבל הנאשם ממגן ואלעד חשבוניות כוזבות על שם יהלומנים שונים לפיהן רכשה השותפות יהלומים מאותם היהלומנים בסכום הצ'קים. 80% מסך המזומן שקיבל הנאשם ממגן ואלעד (סך כולל של ₪ 12,800,000) ובגינו קיבל הנאשם חשבוניות כוזבות, שימש את הנאשם לרכישת יהלומים מיהלומנים אחרים מאלה שהוציאו את החשבוניות הכוזבות עבור השותפות. 20% מסך המזומן שקיבל הנאשם ממגן ואלעד (סך כולל של ₪ 3,200,000) ובגינו קיבל הנאשם חשבוניות כוזבות שימש לצרכיו הפרטיים.

5. הנאשם כלל את החשבוניות הכוזבות המפורטות לעיל כהוצאה בספרי השותפות, הגם שלא בוצעה עסקת יהלומים בין מוציאי החשבוניות הכוזבות לשותפות. הנאשם הגיש דוחות למס הכנסה בגין הכנסותיו לשנות המס 2009-2010 וכלל בהם מחצית מההוצאות המבוססות על החשבוניות הכוזבות שקיבל כמפורט בטבלה שבסעיף 16 לכתב האישום המתוקן בהתאם לחלקו בשותפות. במעשיו אלה הקטין הנאשם בכזב את ההכנסה החייבת בדוחות מתקנים של השותפות ובדיווחיו האישיים ואף הביא להקטנת ההכנסה החייבת בדוחותיו של שותפו לפקיד השומה, במזיד, בכוונה להתחמק ממס ובמטרה לעזור לשותפו להתחמק ממס. בנוסף, במעשיו, ניהל הנאשם פנקסי חשבונות ורשומות כוזבים והשתמש בכל מרמה עורמה ותחבולה, במזיד ובכוונה להתחמק ממס.

6. על פי האישום הראשון, בחלק ב', בין החודשים יוני - דצמבר 2011, הוציא הנאשם חשבוניות כוזבות של השותפות בסך ל ₪ 5,737,212 לפיהן מכרה השותפות יהלומים ליהלומנים שונים ומסר אותן למגן ואלעד, הגם שבפועל מכרה את היהלומים ליהלומנים אחרים מאלה להם הוציאה את החשבוניות. בקשר להוצאת החשבוניות הכוזבות פעל הנאשם באופן הבא: הנאשם קיבל ממגן ואלעד שיקים חנ"י או פתקי קניה של יהלומנים שונים. בתמורה להם הוציא הנאשם את החשבוניות הכוזבות לפיהן מכרה השותפות יהלומים לנותני השיקים בסכום הנקוב בהם ומסר את החשבוניות הכוזבות למגן ואלעד כדי שימסרו אותן לנותני השיקים, הגם שלא בוצעה עסקת יהלומים בין השותפות לנותני השיקים. בחשבוניות הכוזבות רשם הנאשם פרטים כוזבים באשר ליהלומים שנמכרו לכאורה, כנדרש על ידי מגן ואלעד. במעשיו אלה, ניהל הנאשם פנקסי חשבונות ורשומות כוזבים והשתמש בכל מרמה עורמה ותחבולה, במזיד ובכוונה לעזור לאחר להתחמק ממס.

7. על פי **האישום השני**, שילמה השותפות לעובדיה באמצעות הנאשם, ובנוסף לשכר עבודה ששולם ודווח כדין, שכר עבודה נוסף בסכום כולל של 1,248,000 ₪ מבלי לרשום זאת כדין בספרי השותפות, מבלי לנכות מתשלומים אלה מס כדין ומבלי לדווח לרשות המסים על תשלומים אלה. הנאשם הנחה את עובדיו לקבל ממגן ואלעד בשקלים כל חודש את הסכומים המפורטים בטבלה שבסעיף 11 לכתב האישום. במעשיו אלה, ניהל הנאשם פנקסי חשבונות ורשומות כוזבים והשתמש בכל מרמה ועורמה ותחבולה, במזיד ובכוונה לעזור לאחר להתחמק ממס.

8. הודיית הנאשם באה לאחר סיום שמיעת הראיות בתיק, במסגרת הסדר דיוני אשר כלל כאמור את תיקונו של כתב האישום באופן ממשי. כפי שהפנתה ההגנה, ההבדל המרכזי בין כתב האישום המקורי למתוקן בקשר לאישום הראשון בחלק א' הוא שעל פי כתב האישום המתוקן 80% מהחשבוניות הכוזבות אשר התקבלו על ידי הנאשם שיקפו עסקאות יהלומים אמיתיות של השותפות, קרי, הוצאות אמת שלה, הגם שהעסקאות לא בוצעו עם מוציאי החשבוניות הכוזבות אלא עם אחרים (להלן: "**חשבוניות זרות**"). כמו כן, תקופת ביצוע העבירות של קבלת החשבוניות הכוזבות קוצרה וכך גם היקף העבירות וסכומן. בנוסף ובקשר לחלק ב' של האישום הראשון הוסכם כי כלל החשבוניות הכוזבות שהוצאו על ידי הנאשם שיקפו מכירת יהלומים אמיתית על ידי השותפות אך לא ליהלומנים להם הוציא הנאשם את החשבוניות אלא לאחרים. בקשר לאישום השני, בכתב האישום המתוקן קטן סכום העבירה למחצית מסכומו בכתב האישום המקורי. בנוסף, סעיף 13 לחלק הכללי בכתב האישום המקורי לפיו, בין היתר, הסב הנאשם במעשיו נזק רב לקופה הציבורית. בהסדר הטיעון הדיוני בין הצדדים לא נכללה הסכמה עונשית. בנוסף הובהר כי ההסדר כפוף להמצאת אישור מפקיד שומה על תשלום המס האזרחי הנובע מכתב האישום לשנים 2009-2011.

העדויות והראיות לעונש:

9. מטעם ההגנה העידה ביתו של הנאשם **אריאל ענבי**, בת 25, סטודנטית למשפטים וממשל. בעדותה ניכרה אהבתה ודאגתה לאביה, המהווה דמות מעוררת השראה ומודל לחיקוי עבורה. בדבריה אף ציינה את עזרתו הרבה של הנאשם לאחרים ואת היותו דמות מחנכת ממנו למדה על חשיבות הניתנה למי שגורלם לא שפר עליהם, תוך שציינה מחוות שונות שביצע אביה לטובת מעוטי יכולת, ואף לשם הכרת תודה לאנשים הנחשבים "כשקופים". ביתו של הנאשם שיתפה בקושי שחוותה ביום בו בוצע החיפוש בבית המשפחה והחלה החקירה. לדבריה, האמור גרם לטראומה בפן האישי והמשפחתי, ולקושי ממשי אותו היא חווה עד היום, בחלוף שנים מהאירוע. מאז לדבריה השתנתה המשפחה, אביה הפך לעצוב ומוטרד, גם אם אינו מודה בכך. עוד הוסיפה כי בעקבות האירועים חלתה במחלה כרונית הנגרמת כתוצאה מטראומה נפשית או פיזית. ביתו של הנאשם ביקשה כי העונש שייגזר על הנאשם יהיה מידתי ויהלום את נסיבות המקרה, ואף יתחשב במעשיו הטובים, וכי לא ייגזר עליו עונש של מאסר. בדבריה הביעה חשש כי עונש של מאסר יביא לשבירת הנאשם והמשפחה בכללותה ואף יפגע באנשים בהם תומך הנאשם.

10. בנוסף העידה הגב' **שולמית אלוני**, בה תומך הנאשם משך כ- 7 שנים. גב' אלוני גרושה ולה 3 ילדים, שניים אינם בקשר עימה ואחד מהם סובל מפיגור שכלי ונמצא במוסד. בעת עדותה ניכרה האהבה וההערכה הרבה שחשה כלפיי הנאשם שהוא לדבריה כמו אח בשבילה, "יד ימינה" אשר דאג ודאג לה לאורך השנים. כך פירטה כי הייתה במצב קשה, ללא אוכל או חשמל, ואף איננה עובדת לאור מצבה הבריאותי. לדבריה הנאשם תומך בה כלכלית וביתר תחומי החיים ואף מתקשר לשוחח עמה, דואג לה לתרופות ודואג לבנה. גב' אלוני בכתה וביקשה כי לא ייגזר על הנאשם עונש מאסר.

11. עוד מטעם ההגנה העידה הגב' **בלי ברמן**, גיסתו של הנאשם, אחותה של רעייתו. בדבריה פירטה כי הנאשם מלווה את חייה מאז היותה בת 15 וכי היה לצידה ותמך בה במסירות רבה בעת שבעלה חלה בסרטן ונפטר. לדבריה, משך 4 שנות המחלה תמך הנאשם בבעלה החולה ובה, והיה לצידם בפן הכלכלי והאישי. בהקשר זה סיפרה כיצד סעד הנאשם את בעלה, עודד והצחיק אותו, הפיח תקווה ואף שהה לצידו בעת טיפול שקיבל בניו יורק. לדבריה, לאחר מותו של בעלה, עברה להתגורר עם הנאשם ורעייתו ולאחר מכן עזר לה הנאשם להסתדר ואף תומך בה כלכלית, הגם שלא ביקשה זאת. הנאשם משמש כדמות אב לילדיה בני ה- 10, 14, 16 והם קשורים אליו מאוד. בהקשר זה ציינה את הקושי עבור ילדיה לחוות אובדן נוסף היה ויגזר על הנאשם עונש מאסר.

12. ההגנה הגישה מקבץ ראיות לעונש ענ/1, הכולל מסמך רפאי, מקבץ מכתבי אופי, ביניהם מכתב מרעייתו של הנאשם, ומקבץ מכתבים ואישורים המלמדים על תרומת הנאשם לקהילה.

תמצית טיעוני המאשימה

13. מטעם המאשימה הוגש עת/1, טיעון לעונש בכתב, וב"כ המאשימה אף הוסיף דגשים בעת הדיון שהתקיים. בטיעונו לעונש הפנה ב"כ המאשימה לכך שתיק פלילי זה הוא אחד מבין 24 כתבי אישום אשר הוגשו בפרשה, רובם כנגד יהלומנים בגין ביצוע עבירות מס, כשברוב רובם ניתנו הכרעות דין. ב"כ המאשימה הפנה לערכים המוגנים בעבירות בהן הורשעו הנאשמים וחומרתן של עבירות המס, וטען כי חומרת מעשי הנאשם נובעת מהיקף העבירות אשר בוצעו, משכן, והגיוון שבהן. כך ציין שהנאשם הורשע בקבלת חשבוניות כוזבות, חלקן לשם הגדלת הוצאות על מנת לשלם פחות מס וללא כל הוצאה לצידן, חלקן לכיסוי רכישות יהלומים במזומן. בנוסף, הוצאת חשבוניות כוזבות ולבסוף תשלום במזומן לעובדים מבלי לדווח ולנכות מס במקור. לטענת המאשימה, גיוון העבירות אף מלמד על הלך רוח עברייני של מי שפרק את עול דיני המס מעליו, ואין מקום להקל עם הנאשם גם אם היקף העבירות נמוך באופן יחסי להיקף פעילותו העסקית. בהקשר זה ציין ב"כ המאשימה כי המחזור העסקי אינו מדד להיקף ההכנסה חייבת, ואף טען כי על הפעילות הפלילית להימדד באופן קבוע ולא ביחס לפעילות החוקית.

14. ב"כ המאשימה טען לקביעת 4 מתחמי ענישה, שיחדיו יוצרים מתחם כולל לכלל העבירות. לטעמו, ביחס לקבלת החשבוניות הכוזבות ללא כל עסקה מאחוריהן בסך של 3.2 מיליון ₪, על המתחם לעמוד בין 12 ל- 24 חודשי מאסר בפועל תוך שהפנה לפסיקה וציין את החומרה שבעבירה. ביחס לעבירות הנוגעות לקבלת חשבוניות כוזבות זרות, בסך 12.8 מיליון ₪, לטעמו של ב"כ המאשימה על המתחם להיקבע בין 15 ל- 30 חודשי מאסר בפועל, תוך שהפנה לפסיקה וציין כי קשה לאתר פסיקה ממוקדת בקשר לעבירות של חשבוניות זרות על פי הפקודה. באשר להוצאת חשבוניות כוזבות בסך של 5.7 מיליון ₪ עתר לקביעת מתחם שבין 8 ל- 24 חודשי מאסר והפנה לפסיקה. באשר לתשלומי השכר ללא תיעוד, ללא דיווח וללא ניכוי מס במקור עתר לקביעת מתחם שבין 6 ל- 12 חודשי מאסר. ב"כ המאשימה ציין כי אמנם הנהנים העיקריים מן העבירה הם מקבלי השכר שעניינם הסתיים בכופר אך לטענתו אין בכך כדי להקל עם הנאשם משלו מיוחס מלוא סכום העבירה (בסך 1.25 מיליון ₪), בעוד שכל אחד ממקבלי השכר ביצע את העבירה ביחס לחלקו היחסי. ב"כ המאשימה ציין כי לא איתר פסיקה המלמדת על הענישה הנוהגת בעבירה זו וביקש ללמוד גזירה שווה ממקרים אחרים בהם הורשעו נאשמים בעזרה לאחרים להתחמק ממס בסכום דומה. באשר למתחם הכולל לעונש המאסר טען כי יש להעמידו בין 30 ל- 60 חודשי מאסר.

15. לטענת ב"כ המאשימה מתחם העונש ההולם אינו צריך להיות מושפע לקולא מן העובדה שהעבירות בוצעו בבורסה ליהלומים ועל ידי נאשם שהוא יהלומן, ויתכן ויש בכך דווקא נסיבה לחומרה. לטענתו, בעובדה שכלל לא בוצעו ביקורות בבורסה ליהלומים על ידי רשויות המס, או כי על יהלומנים חלו הסדרים נורמטיביים שונים, חלקם מקלים ביחס לענפים אחרים, אין כדי להביא להקלה עם הנאשם אשר בחר לבצע עבירות. כן הדגיש כי אין כל ראייה לכך שהרשות גילתה אדישות לביצוע עבירות על ידי יהלומנים. לטענתו, בנאשם וביהלומנים בכלל ניתן אמון מוגבר על ידי רשות המסים אשר הופר על ידו, ודווקא הנורמות המקלות עם היהלומנים מצדיקות החמרה בענישה של מי שבחרו לנצל נורמות אלה לרעה.

16. ב"כ המאשימה התייחס לענישה שהושתה על נאשמים אחרים בפרשה, רוב רובה במסגרת הסדרי טיעון, טען כי אין המדובר בנאשמים אשר הופלו לטובה על ידי המאשימה וציין כי הסדרי הטיעון שנערכו אומצו על ידי בתי המשפט. בנסיבות אלה לטענתו גזירת דין זהה או דומה לנאשם תביא לפגיעה בערך השוויון. לטענת המאשימה, בין עניינו של הנאשם לתיקים אחרים בפרשה בהם נערכו הסדרי הטיעון שני הבדלים עיקריים, האחד נוגע לחומרת המעשים והשני נוגע לקושי ראייתי בחלק ארי של התיקים אשר הצדיק הסדר מקל. ב"כ המאשימה ערך השוואה נרחבת בין תיקים האחרים בפרשה לעניינו של הנאשם, וטען להבחנה ביניהם, כמפורט בטיעונו הכתובים. בנוסף, טען להבחנה מול חשודים שלא נחקרו כלל בפרשה, הגם שקמו נגדם חשדות על בסיס קלסר אדום השייך למנחם מגן אשר נתפס במהלך החקירה. בהקשר זה טען כי חקירות רשות המסים נפתחו על בסיס שיקולים רלבנטיים בלבד, כשהראשון שבהם נגע להיקף העבירה כפי שהתגלה מהראיות הראשוניות שעמדו בפני החוקרים. בנסיבות אלה לטענתו, ומשאין הפליה בין חשודים שנגדם נפתחה חקירה לכאלה נגדם לא נפתחה, אין מקום להקלה עונשית עם נאשמים שנמצאו אשמים בדין, וביתר שאת בקשר לנאשם שהתיק כנגדו הוא אחד החמורים בפרשה.

17. באשר לעונש ההולם בתוך מתחם הענישה מנה ב"כ המאשימה נסיבות לקולא בעניין הנאשם כדלקמן: שיתוף פעולה יוצא דופן בחקירה, חשיפת מכירות "בשחור" בבורסה ליהלומים בהיקף ניכר אשר הביאה להגשת כתב אישום, הסרה מלאה של המחדל האזרחי מבעוד מועד ולא בסמוך לדיון ותשלום סכום משמעותי במסגרתו, חיסכון זמן שיפוטי שבכתובת הכרעת הדין, העדר עבר פלילי וניהול ההליך בצורה מכובדת. בנסיבות אלה, עתר כי הנאשם ימוקם בתחתית מתחם הענישה וכי ייגזר עליו גם קנס משמעותי ומאסר על תנאי.

תמצית טיעוני ההגנה

18. גם ההגנה הגישה טיעון בכתב ענ/2, וב"כ הנאשם הוסיפו דגשים בעת הדיון. בפתח טיעוני ההגנה לעונש נטען כי תיק זה הוא חלק מפרשה רחבה שנחקרה בבורסה ליהלומים, כי חלקו של הנאשם מינורי ביחס לכלל הפרשה וכי הוא אינו יוזם השיטה. עוד צוין כי הנאשם, יחד עם קומץ קטן נוסף של יהלומנים, הועמד לדין בגין פעילות בדרך בה פעלו אלפי יהלומנים בבורסה ליהלומים לאורך מספר שנים, שרוב רובם לא הועמדו לדין ואף לא נחקרו. ההגנה קבלה כנגד "קריטריון מיליון הדולר" כקו גבול לחקירה בפרשה, אשר לא לקח בחשבון את מחזור עסקיו של היהלומן וטענה כי המדובר בהתנהלות משוללת סבירות והיגיון המהווה אכיפה בררנית אסורה. עוד ציינה כי הקריטריון אותו בחרה המאשימה אף יצר עיוות דין משלא בחן האם המדובר בחשבונות זרות או כוזבות לחלוטין בכל מקרה ומקרה.

19. לטענת ההגנה, ההתנהלות בתחום המיסוי בענף היהלומים הייתה שונה משך עשרות שנים ביחס לענפים

אחרים, והתנהלה בשיתוף פעולה בין הבורסה ליהלומים לרשות המסים ובעידודה, בין היתר ביחס לשיטת תשלום המס על פי התחשיב, אשר הטיבה גם עם הרשות. עוד לטענת ההגנה, מאחר והיה חשוב לרשות המסים להמשיך ולגבות מסים מענף היהלומנים, הייתה הרשות אדישה לתופעות שונות שנוצרו עם השנים אשר הבטיחו את "כניסתם" לתחשיב באופן קבוע, תוך הפנייה לדבריו של מרסלו גראוס. לטעמה של ההגנה, התנהלות המאשימה בהגשת כתבי אישום כנגד היהלומנים היא בגדר החלטה "לשבור את הכלים" ביחסים אלה, תוך התעלמות מהבנות ונוהג שאפיינו אותו עשרות שנים, ושינוי המצב הקיים בדרך של הנפת השוט הפלילי כנגד קומץ יהלומנים עומד בסתירה לעקרונות של צדק והגינות משפטית.

20. בקשר לנסיבות ביצוע העבירות הדגישה ההגנה כי מרבית החשבוניות הכוזבות שקיבל הנאשם הן חשבוניות זרות ויש בכך משמעות לקולא, בפרט כאשר המדובר בענף היהלומים בו לא חל מע"מ. בנוסף, וכנסיבה נוספת לקולא הפנתה לכך שהיקף החשבוניות הכוזבות הכוללות שהתקבלו על ידי הנאשם שנת 2011 מהווה 0.006 מכלל פעילות השותפות באותה השנה ובאופן דומה בשנים 2009 - 2010 (ביחס לחשבוניות הפיקטיביות לחלוטין 0.0012 מהפעילות לשנת 2011). לטענת ההגנה, יש לקבוע מתחם עונש אחד ביחס לכלל העבירות המפורטות בכתב האישום, שכן המדובר בעבירות הנוגעות להתנהלות השותפות מול רשויות המס, אשר נעברו במהלך העסקים ורובן לשם תפעולו של העסק.

21. ב"כ הנאשם טענו לקיומה של נסיבה ממתנת נוספת ביחס לשנת המס 2010, והדגישו כי גם אם היה מוסף להכנסה החייבת לשנת 2010 על פי הספרים סך של 960,000 ₪ (הוא הסכום המיוחס לשנה זו כחשבוניות כוזבות לחלוטין בסעיף 16 לכתב האישום), הייתה עומדת ההכנסה החייבת על סך של 11,466,744 ₪ שהוא סכום נמוך יותר מההכנסה החייבת לאותה שנה על פי התחשיב (בסך 12,383,656 ₪). מכאן עולה כי בשנה זו היה הנאשם זכאי בכל מקרה לדווח על פי התחשיב, תוך שהפנו לנספח ב' לענף 2. בנסיבות אלה לטענת ההגנה - בפועל, בשנת המס 2010, בביצוע העבירות, לא התחמק הנאשם ממס ואף לא סייע לאביו לעשות כן.

22. עוד בקשר לנסיבות וביחס להוצאת החשבוניות הכוזבות על ידי הנאשם הוסיפו כי 11 יהלומנים בלבד עשו שימוש בהן וביחס לסכום משמעותי של למעלה ממחצית הוכח כי אלה שימשו כחשבוניות זרות. לטענתם, בנסיבות אלה מקבלי החשבוניות לא השתמטו ממס והנאשם לא סייע להם בכך. ביחס למחצית השנייה של החשבוניות הכוזבות שהוציא הנאשם אין נתונים לדעת האם נגרמה פגיעה כלל. עוד הדגישו ב"כ הנאשם כי בהוצאת החשבוניות הכוזבות דיווח הנאשם על הכנסות אותן יכול היה להסתיר. באשר לאישום השני שעניינו תשלום לעובדים ללא דיווח ציינו כי בחלוקת הסכום לשנות המס, המדובר בסכום נמוך של 240,000 ₪ ביחס להיקף פעילות השותפות, וכי המדובר בהוצאה של השותפות שלא נדרשה על ידה, והוסיפו כי עובדי השותפות שילמו כופר ולא הועמדו לדין.

23. ב"כ הנאשם ציינו את התיקון שנערך בכתב האישום כשלטענתם כתב האישום המתוקן תואם את גרסת הנאשם עוד מחקירתו הראשונית. באשר לתקופת ביצוע העבירות המיוחסת לנאשם הדגישו כי התקופה המתועדת הקלסר האדום נוגעת למחצית השנייה של 2011 בלבד, וכי ייחוס עבירות מעבר לתקופה זו נבע משיתוף הפעולה המלא של הנאשם בחקירה. בנוסף נטען כי מאחר והנאשם שותף בשותפות עם אביו, מחצית מהסכומים המיוחסים לנאשם מיוחסים לו מכוח היותו מנהל בשותפות ורק מחצית מכוח אחריותו האישית.

24. לטענת ב"כ הנאשם יש לבחון את מעשי העבירה שביצע הנאשם וחומרם בנסיבותיו הייחודיות והקונקרטיות של המקרה במסגרת הסקטור הקונקרטי אליו הוא משתייך, תוך השוואה לעונשים שנגזרו על יהלומנים אחרים בלבד. ב"כ הנאשם הביעו תרעומת על ניסיונה של המאשימה להשוות את עניינו של הנאשם לתיקי מס "רגילים" הנוגעים לנאשמים שאינם יהלומנים. עוד הביעו תרעומת על טענת המאשימה לפיה בעניינו של הנאשם חומרה מיוחדת ביחס ליתר תיקי היהלומנים בפרשה וכן על מתחם הענישה לו עתרה המאשימה. לטענת ב"כ הנאשם המדובר בתרגיל פסיכולוגי שמטרתו להשפיע על בית המשפט לגזור על הנאשם עונש של מאסר בפועל בעוד שעניינו של הנאשם אינו שונה מעניינם של יהלומנים אחרים בפרשה, שעונשם נגזר לעבודות שירות. עוד טענו כי ניסיונה של המאשימה להסביר הסדרי טיעון אליהם הגיעה עם נאשמים אחרים בפרשה בטענה לקשיים ראייתיים היא משום זריית חול בעיני בית המשפט וכי היה על המאשימה לחזור בה מכתבי אישום ככל שסברה שאינה יודעת האם נאשם כלשהו ביצע עבירה. בהקשר זה אף ציינו כי ניתן היה לטעון לקושי אף בעניינו של הנאשם אשר נחקר לטענתם ללא אזהרה בעת החיפוש שנערך, לא התאפשר לו להתייעץ עם עורך דין והודעותיו הכתובות שונות מאלה המוקלטות.

25. ב"כ הנאשם ערכו השוואה מפורטת בין עניינו של הנאשם לעניינם של יהלומנים אחרים שנדונו לעבודות שירות וטענו כי אין הבדל משמעותי בין המקרים השונים, בוודאי לא כזה המצדיק חציית הרף של עבודות שירות בענישה, ואף ביקשו כי תערך הבחנה בין עניינו של הנאשם לעניין בורוכוב עליו נגזר עונש של מאסר בפועל למשך 15 חודשי מאסר.

26. בנוסף הדגישו ב"כ הנאשם את חרדת הנאשם ונטילת האחריות על ידו והבהירו כי הופקו לקחים והשותפות שינתה התנהלותה באופן מידי לאחר החקירה. כן ציינו כי הנאשם הסיר את מלוא מחדלי כתב האישום ואף מעבר למס המתחייב, כשמיד לאחר החקירה הסיר את המחדל לשנת 2011. ביחס למחדל לשנים 2009 - 2010, היה צורך להמתין להרשעתו לשם פתיחת השומות, ומיד לאחר הרשעתו הסיר את המחדל גם בגין שנים אלה. בהקשר זה אף הפנו לנספח ב' לענ/2 לפיו ההסדר מול פקיד השומה לשנות המס 2009 ו- 2010 כלל את הוספת ההוצאות הכוזבות לחלוטין בלבד להכנסות לאותן שנים, ללא הוספת ההוצאות המפורטות בחשבוניות הזרות. לטענת ב"כ הנאשם, לאור תיקון האישום הראשון, כיום אין מחלוקת כי ההוצאות הכוזבות לחלוטין בספרים בשנת 2011, אשר היו צריכות להתווסף להכנסה בעת חישוב השומה הן בסך 1,760,000 ₪, אך הנאשם שילם על פי הכנסה גבוהה ב - 3,325,401 ₪ (על בסיס כלל החשבוניות הכוזבות בשנת 2011 - ובהתאם לנטען בכתב האישום המקורי) והמס אשר שולם ביתר בגין כך הוא בסך 1,662,700 ₪ תוך שהפנו לנספח א' לטיעון ענ/2.

27. ב"כ הנאשם טענו כי בעקבות החקירה שנערכה בפרשה בוצעה רפורמה של ממש בדרך ההתנהלות של כלל היהלומנים, תוך שנוצרו הנחיות ונהלים חדשים בשיתוף עם רשות המסים, משכך לטענתם לענישה בעניין הנאשם תהיה משמעות מוגבלת ביותר אם בכלל בקשר להרתעת הרבים, והנאשם הורתע דיו מההליך עצמו. בנוסף ציינו כי הענישה היא אינדיווידואלית, הפנו לנסיבותיו האישיות של הנאשם, דמותו, אישיותו, פועלו ועשייתו כמו גם תרומתו לחברה והעדר עבר פלילי, ולפגיעה הקשה בבני משפחתו וכו'. כן הפנו לחלוף הזמן מאז ביצוע העבירות ואף לשיתוף הפעולה המלא של הנאשם עם החקירה כאמור. עוד הפנו לדוח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים (להלן: "**דוח דורנר**") ומסקנותיו ולתיקון 133 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "**חוק העונשין**") וטענו כי עניינו של הנאשם הוא המקרה הקלאסי בו יש להורות על ריצוי העונש בעבודות שירות. בנסיבות אלה עתרו כי ייגזר על הנאשם עונש מאסר בן 9 חודשים לריצוי בעבודות שירות לצד קנס לשיקול דעת בית המשפט.

28. הנאשם עתר כי יושת עליו עונש הוגן והכיר בטעות שבהתנהלותו. לדבריו פעל באופן דומה ליהלומנים אחרים בבורסה שרבים מהם לא הועמדו לדין, בני משפחתו והוא עברו עיניו דין משך שנים ולאורך התקופה ניסה לסיים את הפרשה ואף הודה בביצוע עבירות מהרגע הראשון. הנאשם הוסיף כי הסיר את המחדל האזרחי ואף מעבר לכך וחתם על הסדר טיעון על מנת לקצר ולו במעט את ההליך, המהווה עונש בפני עצמו עבורו ומקשה על בני משפחתו ועליו.

מתחם העונש ההולם

29. מתחם העונש ההולם נקבע בהתאם לעקרון המנחה בענישה, היינו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו, תוך התחשבות בערך החברתי אשר נפגע, במידת הפגיעה בו, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ובמדיניות הענישה הנהוגה. כלל העבירות שבביצוען הורשע הנאשם, ובפרט אלה הנוגעות לקבלת והוצאת חשבוניות כוזבות, הן מהחמורות על פי דיני המס ובאות להגן על ערכים בסיסיים וחשובים למרקם החברתי של חיינו. כפי שצינתי לאחרונה בת"פ (ת"א) 42879-10-15 **פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נ' בצלאל** (3.7.2019) (להלן: "**עניין בצלאל**"), מביצוען של העבירות מהסוג הנדון, אשר בוצעו תוך שימוש במרמה עורמה ותחבולה נפגע ערך השוויון. בנוסף, קיים מביצוען פוטנציאל נזק ממשי לקופה הציבורית, ובכך לכל אחד ואחת מאזרחיה, ובפרט לציבור המוחלש בחברה, הנשען על השירותים הציבוריים. פעמים רבות אף מוכח הנזק לקופה הציבורית הלכה למעשה. בביצוע העבירות יש אף כדי להביא לשיבוש הפעולה התקינה של מנגנון המסים וממעשי העבירה נפגע האמון אשר ניתן בנישומים כי ידווחו דיווחי אמת כחוק. כגודל האמון שניתן - כך עומק הפגיעה כשזה מופר.

30. **בקשר לבחינת נסיבות ביצוע העבירות יש לתת את הדעת לרקע לביצוען ולסביבה בה בוצעו:** כפי שעולה מטיעוני הצדדים, מהפסיקה אשר הוגשה וכפי שאף פרטתי **בעניין בצלאל** בו דובר בנאשמים אשר הואשמו גם כן במסגרת הפרשה הכוללת: כתב האישום כנגד הנאשם הוא אחד מבין כ- 25 כתבי האישום אשר הוגשו בעקבות חקירה שנערכה בבורסה ליהלומנים בשנת 2012, בה נחקרה פעילותו של העסק למתן שירותי מטבע אותו הפעילו מגן ואלעד. במסגרת חקירת הפרשה, נחקרו והועמדו לדין נאשמים העוסקים בסחר ביהלומנים, בין היתר בגין ביצוע עבירות מס שעניין קבלת והוצאת חשבוניות כוזבות גם תוך שימוש בשירותי מגן ואלעד. במסגרת החקירה נתפס הקלסר האדום המתעד על פי הנטען ביצוע עבירות משך תקופה בת חצי שנה בשנת 2011, ובו מנויים שמות מאות רבות של יהלומנים (לטענת ההגנה כ- 1,600 יהלומנים) אשר על פי החשד קיבלו ו/או הוציאו חשבוניות כוזבות (להלן: "**הקלסר האדום**"). לאור ריבוי חשודים על פי הקלסר האדום, הוגבלה החקירה לחשודים שהיקף העבירות שביצעו על פי החשד, על בסיס הקלסר האדום, הוא מיליון דולר ויותר ובהתאמה אף הוגשו כתבי אישום במקרים המתאימים. הנאשם היה בין אלה אשר נחקרו ונגדם הוגש כתב אישום.

31. בנוסף, כמפורט בכתב האישום, בתקופה הרלבנטית, ובהסדר מיוחד לענף היהלומנים, יכולים היו היהלומנים להגיש דוח מתקן לאחר הגשת דוח אישי או דוח חברה על פי כללים אשר קבעו מסלול חישוב חלופי לקביעת הכנסתו החייבת של יהלומן, כנגזרת מהמחזור העסקי שלו, והדוח נחשב כשומה סופית 01. על פי הכללים יהלומן

המבקש להגיש דו"ח מתקן/תחשיב, על מנת ששומתו תיחשב כסופית, ידווח על ההכנסה החייבת בהתאם לשני מסלולים; זו המתקבלת בספרי הנהלת החשבונות שלו וזו המתקבלת במסגרת המסלול החלופי, על פי המחזור העסקי. על היהלומן לשלם את המס בהתאם להכנסה החייבת הגבוהה יותר.

32. יש טעם בטענת ההגנה לפיה מגזר היהלומנים עליו נמנה הנאשם הוא מגזר ייחודי שזכה לאורך שנים ארוכות ליחס שונה בתחום המס. אין חולק בין הצדדים כי משך שנים חלו על ענף היהלומנים הסדרים נורמטיביים שחלקם מקלים וחלקם אף נקבע על מנת להבטיח גביית מס ויש בהם כדי להטיב עם הרשות. ההסדרים הייחודיים לענף היהלומנים נגעו לאופן ניהול ספרי הנהלת החשבונות, לאופן הערכת המלאי, ולאפשרות לדווח ולשלם מס בשיטת התחשיב כמפורט לעיל. בנוסף אין חולק כי לא נערכו ביקורות על ידי רשות המסים בבורסה ליהלומים.

33. כפי שעולה מעדותו של מרסלו גראוס אשר שימש כרכז חוליית היהלומנים בפקיד שומה גוש דן ברשות המסים, ההקלות לענף נבעו בעיקרן מהקושי שבהערכת המלאי בהעדר מומחיות להעריכו, הקושי בביצוע ביקורות בבורסה ליהלומים בשל המאפיינים הייחודיים לענף, ובהיותה מתחם סגור, כמו גם הרצון להביא לגביית מס מרבית באמצעות שיטת התחשיב. כן צוין הרצון לתמרץ ולהקל על הענף, אשר משך שנים רבות היה ענף יצוא חשוב לכלכלת המדינה (בהקשר זה אף יצוין שעל פי הוראות ניהול ספרים לא נדרש נישום העוסק בסחר ביהלומים לרשום את שם הצד השני לעסקה ככל שהמדובר בתושב חוץ). מרסלו גראוס אף ציין את העדר כוח אדם מספיק אצל פקיד השומה להתמודדות עם סוגיית מיסוי היהלומנים.

34. בראי המפורט נכון לומר כי ההסדרים המיוחדים בענף היהלומנים אשר נקבעו לאור מאפייניו הייחודיים צריכים לבוא בחשבון בין יתר השיקולים, ואין ספק כי יש משמעות רבה לרקע ולענף בו בוצעו העבירות בעת בחינת נסיבות ביצוען ומידת החומרה שיש ליחס להן. דעתי איננה כדעת המאשימה לפיה ההקלות אשר ניתנו לענף היהלומנים צריכות להוות דווקא נסיבה לחומרה לאור האמון המוגבר שניתן בהם והפרתו. לצד זאת, ואף לאחר עיון בעדותו של מרסלו גראוס בכללותה, אינני שותפה לדעתה של ההגנה לפיה "יש בפתיחה בחקירה בפרשה כדי "לשבור את הכלים" ביחסים שבין רשות המסים ליהלומנים תוך התעלמות מהבנות ומוסכמות ונהג שאפיין את הענף משך עשרות שנים בידיעה ותוך שיתוף פעולה של רשות המסים" (סעיף 1(ג) לענף 2/ טיעוני ההגנה). בהקשר זה יש לציין כי הובהר על ידי מרסלו גראוס בעת עדותו שלא ניתן לאיש מבין היהלומנים אישור, אף לא במשתמע או בקריצה, שלא לפעול על פי חוק. עוד הבהיר כי לא ידע או חשד כי מבוצעות עבירות שעניינן חשבוניות כוזבות. בנוסף הבהיר כי תחושותיו (ולטענתו אף תחושה וידיעת הרשות) אודות התנהלות לא תקינה של עוסקים בענף היהלומנים, בעיקר בכל הקשור להערכת שווי המלאי והגשת דוחות שאינם תקינים בשל כך, היא תחושה כללית ולא נגעה לחשד קונקרטי כנגד יהלומן כזה או אחר. על פי עדותו, ככל שהיה קם חשד שכזה היה מטופל.

35. אמנם ניתן לומר, כחוכמה שבדיעבד, לאור גיליון של העבירות אשר בוצעו, כי הרשות יכולה הייתה לפעול בדרכים אפקטיביות יותר, לגלות ערנות רבה יותר ולהעמיד משאבים רבים יותר על מנת להבטיח דיווח וגביית מס כדון מנישומים בענף היהלומנים. יחד עם זאת, אין לקבל טענה לפיה מהטעם הזה בלבד, יש בהגשת כתבי אישום בפרשה "שינוי במצב הקיים" או סתירה מהותית לעקרונות צדק והגינות משפטית.

36. בנוסף, בעת בחינת הנסיבות לא ניתן להתעלם מהתנהלות הרווחת בבורסה ליהלומים בתקופת ביצוע העבירות, הנלמדת מחקירת הפרשה הרחבה והשימוש שנעשה על ידי יהלומנים רבים (חלקם רק על פי החשד) בשירותי מגן ואלעד, בין היתר בקשר לחשבוניות כוזבות, לכל הפחות על סמך המפורט בקלטר האדום, וכן יש לזכור כי מוסכם שהנאשם לא היה מהוגי ויוזמי השיטה. הבנת הרקע המפורט לעיל חיונית כאמור לשם בחינת נסיבות ביצוע העבירות וחומרתן ואף בקשר לשאלה מהי הענישה הנוהגת הרלבנטית לבחינה.

37. גיוון העבירות אותן ביצע הנאשם כמפורט בכתב האישום המתוקן, הכולל קבלת חשבוניות כוזבות, הוצאת חשבוניות כוזבות ואף תשלום שכר במזומן מבלי לדווח ולנכות מס במקור, על מנת להתחמק ממס או לעזור לאחר להתחמק ממס תוך שימוש במרמה עורמה ותחבולה, כמו גם היקפן הכספי האדיר (בסך כולל של 22,285,212 ₪) מלמד על מידת החומרה במעשי הנאשם ועל הנזק הפוטנציאלי משמעותי לקופת המדינה. גם בביצוע העבירות באופן שיטתי, על פני כשנתיים וחצי, יש כדי ללמד על חומרת הנסיבות, וזאת גם אם הראיות בדבר ביצוע העבירות בתקופות קודמות לתקופה המתועדת בקלטר האדום מבוססות על הודיית הנאשם בחקירה ושיתוף הפעולה שלו עמה. אציין עוד כי אינני נכונה לקבל את הטענה לפיה מאחר והנאשם היה שותף עם אביו בשותפות, מחצית מהסכומים המפורטים בכתב האישום מיוחסים לו מכוח היותו מנהל בשותפות. מעיון בכתב האישום המתוקן עולה כי כלל העבירות ללא יוצא מן הכלל מיוחסות לנאשם באופן ישיר, וכך גם הודה הנאשם בביצוען, חלקן במטרה להתחמק ממס בעצמו וחלקן במטרה לעזור לאחר (אביו או אחרים) להתחמק ממס.

38. מן האמור עולה כי מעשיו של הנאשם הביאו לפגיעה ממשית בערכים המוגנים המפורטים לעיל ובכללם אף באמון המוגבר שניתן בנישומים בענף היהלומים. יש לזכור כי המדובר בעבירות שבבסיסן מרמה, גילוי קשה וקיים פיתוי גדול לבצען, לכן, חזרו בתי המשפט ושנו כי בסוג זה של עבירות יש מקום לענישה ממשית ומרתיעה, הכוללת בדרך כלל מאסר מאחורי סורג ובריה, כשנסיבותיו האישיות של העבריין נדחות מפני האינטרס הציבורי.

39. חומרה נוספת ומיוחדת אף מודגמת בכך שלגבי חלק מהחשבוניות הכוזבות אשר התקבלו על ידי הנאשם ונרשמו כהוצאה בספרי השותפות, בסכום ממשי של 3,200,000 ₪, לא בוצעה כל עסקת יהלומים והן התקבלו כנגד כספים שמשך הנאשם ממגן ואלעד לצרכיו האישיים. אמנם מסלול החישוב החלופי (התחשיב) לקביעת הכנסתו החייבת של יהלומן הוא נגזרת מהמחזור העסקי שלו, כך שלכאורה אין משמעות להוצאות אותן הוא כולל בספריו (ובנוסף מעדותו של גראוס עלה כי קל היה להביא לתוצאות מס רצויות באופן מגמתי באמצעות רישום מגמתי ביחס למלאי). יחד עם זאת, וכפי שפורט לעיל, על מנת להגיש דוח על פי התחשיב, וכדי ששומת היהלומן תחשב כסופית, עליו לדווח על ההכנסה החייבת בהתאם לשני מסלולים, זו המתקבלת בספרי הנהלת החשבונות (ובקשר אליה וודאי שקיימת משמעות להוצאות הכלולות בספרים), וזו המתקבלת בהתאם למסלול החלופי כנגזרת מהמחזור העסקי, והמס משולם בהתאם להכנסה החייבת הגבוהה יותר.

40. יש לזכור, כפי שקבעתי אף **בעניין בצלאל**, כי הנהנים העיקריים והישירים מהחשבוניות הכוזבות, על אחת כמה וכמה אלה שאין מאחוריהן אף כל רכישת יהלומים אמיתית, הם מקבלי החשבוניות הכוזבות כדוגמת הנאשם וקיימת חומרה יתרה ומשמעותית במעשיהם. כנסיבה הממתנת במידת מה ולו לגבי הנזק שנגרם לקופת המדינה ממעשי הנאשם, יש לתת את הדעת שביחס לשנת המס 2010, על פי חישוב שערכה ההגנה המפורט בנספח ב' לענף 2, גם אם

יוסף להכנסה החייבת לשנה זו סך של 960,000 ₪ (סכום החשבוניות הכוזבות לחלוטין המפורט בסעיף 16 המיוחס לשנת המס 2010), תוצאת המס על פי הספרים מלמדת כי סכום ההכנסה החייבת לאותה השנה היה נשאר בכל מקרה נמוך מהסכום על פי הדו"ח המתקן. בנסיבות אלה, נראה כי בשנת המס 2010 היה הנאשם בכל מקרה זכאי לדווח ולשלם מס מחזור והשימוש והרישום של ההוצאות הכוזבות בספרי השותפות באותה השנה לא גרם לנזק לקופה הציבורית.

41. נתתי דעתי למחזורי הפעילות הגבוהים עד מאוד של השותפות בשנים הרלבנטיות וסכומי העבירה ביחס לאלה כפי שהפנתה ההגנה. ראו בהקשר זה נספח ג' לענ/2 לפיו סך כלל החשבוניות הכוזבות שהתקבלו בשנת 2011 מהוות 0.006% ממחזור השותפות, בשנת 2010 0.004% מהמחזור ובשנת 2009 0.005%. החלק היחסי אף קטן בהתאמה, כמודגם בנספח ג', ככל שנערכת הבחנה בין חשבוניות כוזבות לחלוטין לזרות. בנוסף נתתי דעתי לכך שהנאשם פעל לדיווח על הכנסות כנדרש ולא עלתה כל טענה אחרת, ובהכנסות עליהן דיווח נכללו גם ההכנסות ממכירת היהלומים המפורטים בחשבוניות הכוזבות אשר הוציא על שם השותפות - הגם שנמכרו במזומן ליהלומנים אחרים מאלה הרשומים בחשבוניות הכוזבות, ולא היה תיעוד למכירה אותה ניתן היה להסתיר.

42. בעת בחינת רלבנטיות הנתונים שלעיל, והשפעתם על מידת חומרת הנסיבות יש לזכור כי עבירה של קבלת חשבוניות כוזבות (בהבחנה מסוימת ממי שעוסק בעיקר בהוצאתן) מבוצעת פעמים רבות על ידי נאשמים המנהלים עסקים לגיטימיים להם דרושות החשבוניות הכוזבות על מנת להגדיל הוצאותיהם וכפועל יוצא להקטין בכזב את הכנסתם החייבת ולשלם פחות מס. הגם שלדעתי, בניגוד לדעת ההגנה, להיקף המחזור העסקי הלגיטימי של העברין והחלק היחסי של העבירות בו אין משמעות מכרעת בקשר למידת החומרה שיש ליחס לעבירות (ויש לזכור גם כי היקף המחזור אינו זהה להיקף ההכנסה החייבת). יש חשיבות לקולא לכך שהנאשם ניהל בתקופה הרלבנטית שותפות אשר עסקה בסחר לגיטימי ביהלומים בהיקפים משמעותיים ביותר, ואין המדובר במי שעיסוקו התמצה בהוצאת וקבלת חשבוניות כוזבות וביצוע עבירות מס או מי שהפגין זלזול מוחלט כלפי חובותיו החוקיות.

43. נסיבה נוספת שיש לשקול היא העובדה ש- 80% מהחשבוניות הכוזבות אשר התקבלו על ידי הנאשם עבור השותפות אותן כלל בספרי הנהלת החשבונות שלה (בסך כולל של 12,800,000 ₪), משקפות הוצאות אמת של השותפות והן בגדר חשבוניות זרות. לכך משמעות ממשית ממתנת, בפרט כאשר על ענף היהלומים לא חל מע"מ והחשבוניות הכוזבות לא שימשו לניכוי מס תשומות.

44. באשר להיקף העבירות ומשמעותו בעת בחינת חומרת הנסיבות, מבלי להקל ראש בסכומי העבירה במקרה זה, וכפי שפרטתי **בעניין בצלאל**, לא ניתן להתעלם מכך שבקשר לפרשה בכללותה, דומה כי התייחסות המאשימה עצמה לסכומי עבירה איננה כהתייחסותה הרגילה. כך, לא ניתן להתעלם מן העובדה שהמאשימה בחרה בסכום של מיליון דולר כגבול תחתון לצורך חקירה פלילית של חשדות כנגד חשודים המפורטים בקלסר האדום. ברי כי באופן רגיל, בגין עבירות בסכומים נמוכים ממיליון דולר, עומדת המאשימה על מיצוי הדין עם עבריינים ובכלל זאת על השתת עונשי מאסר ממשיים עליהם.

45. בנוסף, בכל הנוגע להוצאת החשבוניות הכוזבות ו - 11 מקבליהן, יש לתת את הדעת לטענת ההגנה

שלא נסתרה לפיה לפחות לגבי חלקם וביחס למעל מחצית מסכומן, התברר בסופו של יום כי אלה שימשו כחשבוניות זרות וכיסו רכישת יהלומים בפועל על ידי מקבליהן. גם לכך משמעות הממתנת את חומרת העבירות ומלמדת כי למרות פוטנציאל הנזק הגבוה שבהוצאת החשבוניות הכוזבות, הנזק שנגרם בפועל לערכים המוגנים ובפרט הנזק לקופת המדינה מתון בהרבה. בנוסף, באשר לחלק אחר של החשבוניות הכוזבות שהוציא הנאשם, כלל לא נבדקה מידת הנזק שנגרמה, אם בכלל. אמנם העבירות בהן הורשע הנאשם הן עבירות התנהגותיות כך שהשאלה האם נגרם נזק לקופת המדינה ממעשי הנאשם ושיעורו אינה רלבנטית לסוגיית ההרשעה. יחד עם זאת, בעת בחינת הנסיבות, ישנה רלבנטיות לאמור לשם קביעת מידת הפגיעה בערכים המוגנים ומתחם הענישה. עוד יש לציין כי מעיון בכתב האישום המתוקן אף עולה כי העובדה לפיה במעשיהם גרם הנאשם לנזק רב לקופה הציבורית נמחקה.

46. לבסוף, ביחס לעבירות הנוגעות לאי רישום ואי דיווח על משכורות לעובדי השותפות במזיד ובמטרה לעזור להם להתחמק ממס, מבלי להקל ראש בחומרת העבירה, נתתי דעתי לכך שהמדובר בסכום נמוך יחסית של כ- 240,000 ₪ - 264,000 ₪ לשנה ביחס להיקפי פעילות השותפות, ואף לכך שבסופו של יום, המדובר בהוצאה של השותפות אשר לא נדרשה על ידה.

47. לאחר בחינת הנסיבות, בשים לב לכך שכלל העבירות בוצעו ברצף תוך שימוש בשירותי מגן ואלעד, במסגרת השותפות, ולאור הרקע לביצוע העבירות כמפורט לעיל, מצאתי כי נכון לקבוע מתחם אחד לכלל עבירות כתב האישום כאירוע כעתירת ההגנה, בהתאם למבחן הקשר ההדוק אשר נקבע בע"פ 4910/13 ג'אבר נ' **מדינת ישראל** (29.10.2014) (להלן: "**עניין ג'אבר**"). **בעניין ג'אבר** נקבע כי לשם הכרעה על בית המשפט לבחון, על פי ניסיון החיים, האם נסיבות ביצוען של העבירות מלמדות על תוכנית עבריינית אחת, ולשם כך להתחשב, בין היתר, בקיומו של תכנון משותף, שיטתיות בביצוע העבירות, סמיכות זמנים, מקום וקשר בין העבירות (ראו גם: ע"פ 1261/15 **דלאל נ' מדינת ישראל** (13.9.15)). גם המאשימה ציינה בטיעוניה מתחם ענישה כולל לכלל העבירות כאירוע, לאחר שציינה מהו המתחם הראוי לטעמה ביחס לכל סוג עבירה בנפרד. כך או כך, בקשר לקביעת מספר האירועים ראו דברי כב' השופטת ברק ארז בע"פ 6888/17 **שירזי נ' מדינת ישראל** (10.12.2018):

"הסיווג לאירועים נועד לתכלית פונקציונלית, ככלי עזר בידי בית המשפט הגוזר את הדין (ראו עניין ג'אבר, פסקה 1 לפסק דיני). ממילא במישור המהותי מוטל על בית משפט הקובע מתחם עונש לשקול את מספר המעשים ואת חומרתם, אף אם הם סווגו כחלק מאירוע עברייני אחד".

עוד לדברי כב' השופטת ברק ארז, מקום בו גוזר בית המשפט עונש כולל, ולא עונש נפרד לכל אירוע, חשיבות מספר האירועים לגזירת העונש פחותה (ראו גם דבריה בע"פ 2454/18 **שיינברג נ' מדינת ישראל** (5.12.2018) אליהם הפנתה).

48. ועתה נפנה לבחינת וסקירת **הענישה הנוהגת** כשיש לנסיבות אשר פורטו לעיל בהרחבה משמעות רבה לשם קביעה מהי מדיניות הענישה הנהוגה הרלבנטית לנסיבות המקרה הנדון. כפי שציין כב' השופט פוגלמן בע"פ 4456/14 **קלנר נ' מדינת ישראל** (29.12.2015):

"תיקון 113 לחוק מדריך את בית המשפט לקבוע בגזר דינו מתחם עונש הולם למעשי הנאשם. מתחם העונש ההולם הוא טווח של עונשים אשר כל עונש שבתוכו יעמוד בעקרון המנחה וייחשב הולם. אין מדובר בטווחי ענישה הנקבעים ביחס לעבירה פלונית; המתחמים משתנים ממעשה עבירה אחד לשני, בהתאם לחומרתו, ומנאשם אחד לשני, בהתאם לאשמו". (שם, פסקה 198 בפרק הדין בע"פ 5669/14 לופוליאנסקי נ' מדינת ישראל).

49. ועוד, כפי שנקבע בעפ"ג 12063-04-15 בראונר נ' מדינת ישראל (20.7.2015) על ידי כב' הנשיאה ברלינר:

"כידוע, מדיניות הענישה הנוהגת היא רק אחד מהמדדים לקביעת מתחם הענישה, ולא בהכרח החשוב שבהם.... עצם העובדה שלעולם ימצא כל צד את פסקי הדין התומכים בעמדתו, מצביעה על כך שאין מדובר במדד מדויק, הגם שהוא המדד המספרי היחיד מבין המדדים והשיקולים הרלוונטיים בתיקון 113 לענין קביעת המתחם. גם נסיון להצמיד את הסכומים, מספר העבירות וכיוצא בזה, בכל תקדים שצוטט, למספר חודשי או שנות מאסר שנקצבו לצידם, אינו יכול להניב נוסחה מדויקת שתהלוך אחד לאחד את הנתונים הרלוונטיים לתיק זה או אחר. נזכיר שוב את מושכל היסוד, מעשה העבירה לעולם נבחן בנסיבותיו - ואלה, מטבע הדברים, שונות ממקרה למקרה".

50. לשם קביעה מהי הענישה הנוהגת הרלבנטית בנסיבות נתתי דעתי גם לפסיקה אליה הפנתה המאשימה, ביחס לכל אחד מסוגי העבירות בהן הורשע הנאשם.

51. בכל הנוגע לפסיקה אליה הפנתה המאשימה ביחס להוצאת חשבוניות כוזבות, אין לי אלא לחזור על דברי **בענין בצלאל** בקשר להבדל בין הפסיקה אליה הפנתה המאשימה לבין עניינו של הנאשם. כפי שצוין בעניין בצלאל אינני סבורה כי הענישה המפורטת בפסיקה אליה הפנתה המאשימה בהקשר זה היא הענישה הנוהגת הרלבנטית לעניינו. ראשית, עבירות על פי חוק מע"מ אינן רלבנטיות לעניינו, משלא חל מע"מ על ענף היהלומים, ולאור טיבו של מס ערך מוסף או מול טיבו של מס ההכנסה והשוני ביניהם, כמו גם האופן השונה בו נקבע סכום העבירה בכל אחד מהמקרים. בעוד שכשעסקינן בעבירות על פי חוק מע"מ - סכום העבירה הוא סכום המס בו נעברה העבירה, קרי, סכום המע"מ המפורט בחשבונית הכוזבת. בעבירות מס ההכנסה, סכום העבירה הוא סכום החשבונית הכוזבת כולה, ולא סכום המס שמתשלמו עוזר הנאשם לאחר להתחמק, אם בכלל. סכום זה כלל לא נזכר בכתב האישום. בנסיבות אלה ברי כי לא ניתן ללמוד גזירה שווה מן הענישה בעבירות מע"מ, כשחומרת העבירות מבוססת בחלק גדול מן המקרים על סכומי עבירה, לעניין עבירות מס הכנסה שעניינן חשבוניות כוזבות. שנית ועיקר, נסיבות ביצוען של העבירות בפסיקה אליה הפנתה המאשימה שונות באופן ממשי מהנסיבות שבעניינו ומצביעות על דרגת חומרה רבה יותר שבהתנהלות מאשר בעניינו.

52. כך, בחלק מהמקרים אליהם הפנתה המאשימה דובר במי שהורשעו בביצוע עבירות מע"מ, הוציאו חשבוניות כוזבות לחלוטין, ומנגד ניכו מס תשומות ללא מסמך כנדרש (עפ"ג (נצ') 31197-06-18 **מנסור נ' מדינת ישראל** (25.10.2018)). במקרה אחר דובר במי הפיצו חשבוניות פיקטיביות על שם אחרים על מנת להתחמק ממס בגין עסקאות שהם עצמם ביצעו, ובכך התחמקו מתשלום מע"מ בעצמם (רע"פ 9952/17 **אדעיס נ' מדינת ישראל**

28.1.2018), ע"פ (י-ם) 58368-07-17 **אדעיס נ' מדינת ישראל** (17.12.2017, ת"פ (י-ם) 1892-09-13 **מדינת ישראל נ' אדעיס** (25.7.2017)). בעפ"ג (מרכז) 10468-08-16 **עודה נ' מדינת ישראל** (18.6.2016) המדובר גם כן בעבירות מע"מ ובמי שפתח חברה שכל פעילותה הייתה הוצאת חשבוניות כוזבות לשימוש של אחר ולבקשתו. כאמור, נסיבות ביצוע העבירות במקרים אלה רחוקות מנסיבות ביצוע העבירות כאן, העבירות בהן הורשעו הנאשמים שונות ולטעמי פסקי דין אלה אינם יכולים לשמש מדד למדיניות הענישה הנהוגה.

53. נתתי דעתי גם לפסיקה אליה הפנתה המאשימה ביחס לקבלת החשבוניות הזרות על ידי הנאשם כשנקודת המוצא היא כי גם המאשימה מסכימה שיש מקום לתת ביטוי מקל מסוים לעובדה שהמדובר בחשבוניות זרות. עיינתי בפסיקה אשר קבעה קביעות נורמטיביות ביחס לעבירות מע"מ וחשבוניות זרות (רע"פ 5718/05 **אוליבר נ' מדינת ישראל** (8.8.2005) ורע"פ 1866/14 **זקן נ' מדינת ישראל** (13.3.2014), תוך אציין כי קיימת כידוע גם גישה אחרת (ראו: עפ"ג (ת"א) 47301-01-14 **רשות המסים נ' פ.מ.מ.** (16.6.2014)). בנוסף, עיינתי בתפ"ח (ב"ש) 1146/09 **מדינת ישראל נ' מגדיש** (29.11.2010) שנסיבותיו והרלבנטיות שלו רחוקה עד מאוד מהמקרה הנדון, וברע"פ 4791/08 **כהן נ' מדינת ישראל** (9.2.2009) שם אף צוין, בניגוד לעניינו, כי הטענה בדבר חשבוניות זרות לא בוססה. כמו כן, עיינתי בפסיקה אליה הפנתה המאשימה כאמת מידה למתחם הענישה שהציעה ביחס לעבירות אלה. הפסיקה מדגימה בחלקה מקרה בו בוצעו עבירות מע"מ של ניכוי חשבוניות זרות (ע"פ (ת"א) 7632/09 **יוסי כהן ועמוס אברהם נ' מדינת ישראל** (25.5.2009)) שאינן רלבנטיות לעניינו. בחלקה השני נוגעת לקבלת חשבוניות כוזבות לחלוטין ונסיבות חמורות בהרבה תוך ביצוע עבירות מע"מ ומס הכנסה ואיננה רלבנטית אף היא (רע"פ 3995/15 **זלבני נ' מדינת ישראל** (18.6.2015)). לאחר עיון מסקנתי היא כי הפסיקה המפורטת לעיל איננה יכולה להוות אמת מידה לענישה לנאשם.

54. שקלתי גם את הפסיקה אליה הפנתה המאשימה בקשר לקבלת חשבוניות כוזבות לחלוטין. בפרט את גזר הדין בת"פ (פ"ת) 30809-07-16 **פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נ' סוסתאל** (28.3.2019) שם דובר בקבלת חשבוניות כוזבות בסך 2.5 מיליון ₪ ומתחם העונש נקבע בין 12 ל- 24 חודשי מאסר בפועל. באשר לעפ"ג (מרכז) 67050-12-14 **עמשה נ' מדינת ישראל** (19.5.2015) זה אינו דומה לעניינו ואין ללמוד ממנו גזרה שווה. שם דובר במי שקנה מלאי בסך 3.4 מיליון ולא רשם אותו בספרים בכוונה למכרו ללא דיווח ואף ביקש מאחר שירשום על גבי החשבוניות שם פיקטיבי כדי להסתיר את זהותו כרוכש הסחורה. כך גם בקשר לרע"פ 7042/14 **יעקב נ' מדינת ישראל** (11.11.2014) שעניינו במי שכלל לא הודיע על התחלת עיסוק, לא נרשם כעוסק במע"מ, לא הגיש דוחות למע"מ ומס הכנסה, העלים הכנסות והורשע בעבירות על פי חוק מע"מ והפקודה. באותו המקרה המדובר במי שהתעלם לחלוטין מכל חובותיו החוקיות, והמקרה אינו דומה לעניינו של הנאשם.

55. לאחר סקירת הפסיקה אליה הפנתה המאשימה, ומבלי להתעלם מקביעות נורמטיביות בה, נראה כי הענישה שצריכה להוות אמת מידה במקרה זה, כמו **בעניין בצלאל**, היא דווקא הענישה אשר נגזרה במסגרת הפרשה, זאת אף בראי עיקרון השוויון ומבלי להתעלם מכך שמרבית גזרי הדין הרלבנטיים בפרשה ניתנו במסגרת הסדרי טיעון, על הדומה והשונה שבין המקרים, ותוך הבחנה נדרשת ביחס לקשיים ראיתיים. זו הייתה גם עמדת המאשימה עצמה בת"פ (ת"א) 42856-10-15 **פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נ' ארובוב** (2.10.2018) (להלן: "**עניין ארובוב**") שם מצאה להפנות לענישה מתוך הפרשה לשם בחינת הענישה הנוהגת, בשים לב למאפיינים הייחודיים של קבוצת התיקים בפרשה כפי שעולה מהטיעון לעונש שם. משאלה הם פני הדברים, גזרי הדין אשר ניתנו בפרשה יסקרו להלן.

56. בת"פ (ת"א) 49508-10-15 **פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נ' בורוכוב** (7.10.2018).
(להלן: "**עניין בורוכוב**") הורשעו הנאשמים בעבירות לפי סעיפים 220(4) ו-220(5) במסגרת הסדר טיעון, בגין מעשים דומים לאלה המיוחסים לנאשם בעניינו ואף בסכום כולל דומה, הגם שהחלק הארי של ביצוע העבירות על ידם עניינו בהוצאת חשבוניות כוזבות ולא לקבלתן. כך, על פי העובדות בהן הורשעו הנאשמים בעניין בורוכוב, במהלך שנת 2011, תוך שימוש בשירותי מגן ואלעד, קיבלו הנאשמים חשבוניות כוזבות בסך \$ 1,352,533 (₪ 5,168,028) במטרה להתחמק ממס (בעניינו ₪ 16,000,000), והוציאו חשבוניות כוזבות בסך \$ 4,133,616 (₪ 15,794,547) (בעניינו ₪ 5,737,212) במטרה לעזור לאחר להתחמק ממס. בנוסף, הורשעו הנאשמים בכך שבשנים 2010 ו- 2011 הוציאו תלושי שכר לדורון אלעד, לפיהם הוא מועסק בנאשמת הגם שבפועל לא הועסק בה, במטרה לעזור לו להתחמק ממס.

בעת הטיעון לעונש ציין ב"כ המאשימה כי לא קיים כל קושי ראיתי בהוכחת האישומים ועל כן לא הסכימה המאשימה לעונש שלא יכלול מאסר בפועל. ב"כ המאשימה ציין כי הענישה המוסכמת נמוכה מרף הענישה הנהוג לאור כשלים שנפלו בחקירה. עוד ציין כי הקנס המוסכם, בסך ₪ 65,000 נמוך מזה שנגזר על נאשמים אחרים בפרשה, וכי המאשימה הסכימה לקנס הנמוך לאור נסיבותיו הפרטניות של הנאשם ואיזון הקנס אל מול חודשי המאסר אשר נגזרו. בגזר הדין מצאתי לכבד את הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים, תוך שנתתי דעתי לנסיבות ביצוע העבירות ולכך שלא ברור מהו הנזק אשר נגרם בפועל לקופת המדינה. בנוסף, בחנתי את העונשים שנגזרו על נאשמים אחרים בפרשה, על הדומה והשונה ביניהם, ומצאתי כי העונש בן 15 חודשי מאסר בפועל, לצד קנס בסך ₪ 65,000 הוא עונש ראוי. באותו מקרה - לאור הסדר הטיעון אשר כלל מאסר וקנס בלבד - לא הוטל על הנאשם מאסר על תנאי. בגזר הדין אף נתתי דעתי לסכומי הקנסות המוסכמים הנמוכים יחסית.

חשוב לציין כי בעניין בורוכוב דובר במי שהוציא תלושי שכר כוזבים לדורון אלעד אשר הפעיל את המנגנון שסיפק את שירותי החשבוניות הכוזבות בפרשה בכללותה ביחד עם מנחם מגן ולכך חומרה יתרה. בנוסף, תקופת ביצוע העבירות שעניין חשבוניות כוזבות אשר יוחסה לבורוכוב קצרה יותר מתקופת ביצוע העבירות בעניינו ונוגעת לשנת 2011 בלבד. לצד זאת היקף העבירות בשנה זו על ידי בורוכוב משמעותי ביותר ודומה בסכומו הכולל להיקף ביצוע כלל העבירות על ידי הנאשם על פני שנתיים וחצי.

57. **בעניין ארוב** דובר בנאשמים אשר הורשעו במסגרת הפרשה בביצוע עבירות לפי סעיף 220(4), 220(5) לפקודה, לגביי הנאשם 1 ביחד עם סעיף 224א לפקודה, כך שאחריותו נגזרת מכוח היותו מנהל פעיל, שהיא מתונה יותר, במסגרת הסדר טיעון. על פי גזר הדין, בשנת 2011 קיבלו הנאשמים ממגן ואלעד חשבוניות כוזבות בסך ₪ 17,929,845 בעוד שבפועל לא בוצעו העסקאות עם אותם יהלומנים אלא עם יהלומנים אחרים (חשבוניות זרות) (בעניינו סך של ₪ 12,800,000 חשבוניות זרות שהתקבלו על ידי הנאשם). בנוסף, קיבלו הנאשמים ממגן ואלעד חשבוניות כוזבות בסך ₪ 1,583,032 לגביהן לא בוצעה עסקה כלל (בעניינו סך של ₪ 3,200,000 חשבוניות כוזבות ללא עסקה מאחוריהן). בנוסף, בין השנים 2007 - 2010 העבירו הנאשמים כספים לעובדי הנאשמת בסך של ₪ 3,206,884 מבלי לרשום אותם בספרי הנאשמת ומבלי לדווח עליהם לרשויות המס (בעניינו סך של ₪ 1,248,000). הנאשמים בעניין ארוב לא הורשעו בהוצאת חשבוניות כוזבות.

בית המשפט אימץ את הסדר הטיעון שסוכם בין הצדדים וגזר על הנאשם עונש של מאסר למשך 6 חודשים

לריצוי בעבודות שירות, לצד קנס בסך 3.5 מיליון ₪ (ללא מאסר חלף קנס לצידו), מאסר על תנאי וקנס בסך 1.5 מיליון ₪ לנאשמת. בנימוקיו לאימוץ ההסדר הפנה בית המשפט לכך שהעבירות המיוחסות לנאשמים הן על פי הפקודה ולא על פי חוק מע"מ ולכך שלאור שיטת מיסוי היהלומנים לא נעשה שימוש בחשבוניות לניכוי מס תשומות.

בנוסף, פירט בית המשפט את התייחסות הצדדים אשר הביאה אותו לאמץ את ההסדר. כך, בית המשפט ציין כי **"לאור ייחודיות נסיבות ביצוע העבירות והעולם הסגור בו התרחשו ביקשו הצדדים לעשות שימוש בנקודות ייחוס מתוך הפרשה הנוכחית ולא על דרך השוואה לגזרי דין אחרים המאזכרים אותם סעיפי חוק..."** (פסקה 15 לגזר הדין). השופטת תבור נתנה דעתה לטענה בדבר קושי ראייתי באותו מקרה, הנוגע ליסוד הנפשי אצל הנאשם, וכן נתנה דעתה לנסיבות האישיות ושינוי ההתנהלות בבורסת היהלומנים מאז הפרשה ואימצה את ההסדר כאמור.

מעיון בפרוטוקול הטיעון לעונש **בעניין ארבוב** עולה כי המאשימה אכן הפנתה לקושי ראייתי כנימוק להצדקת ההסדר, להרשעת הנאשם מכוח סעיף 224א לפקודה וכן גם לקנסות הגבוהים והמאזנים בין רכיבי הענישה. בנוסף עולה כי הפסיקה אותה בחרה המאשימה להציג, המלמדת על מדיניות הענישה, היא גזרי דין אשר ניתנו במסגרת הפרשה הנדונה, ולא כאלה שמחוצה לה.

ההגנה הפנתה **לעניין ארבוב** וטענה כי זהו מקרה הדומה ביותר לעניינו. בנסיבות אלה עתרה כי ענישתו של הנאשם תשווה לזו שנגזרה על ארבוב בכל הנוגע לעונש המאסר ולכל היותר תעמוד על 9 חודשי מאסר בעבודות שירות (50% יותר מעונש המאסר אשר הושת על ארבוב). לאחר בחינת הטענה וחרף נקודות דמיון בין המקרים, מבלי להתעלם מהשוואת ההיקפים שביצעה ההגנה, אינני סבורה שנכון להשוות בין עונשו של ארבוב לבין זה שייגזר על הנאשם בראי הבדלים ממשיים לחומרה בעניין הנאשם.

ראשית יש להזכיר, כפי שצוין לעיל, כי בעניין ארבוב תוקן כתב האישום כך שהנאשם הורשע מכוח היותו מנהל פעיל, על פי סעיף 224א לפקודה, ולכך משמעות ממתנת באופן משמעותי בעת בחינת הנסיבות ושוני ממשי מהמקרה בעניינו. עוד יש לזכור כי באותו עניין הפנתה המאשימה לקשיים ראייתיים אשר לטענתה הביאו לעריכת הסדר הטיעון - ולא כך בעניינו. עיינתי בטענות ההגנה כנגד ייחוס עבירות לפי סעיף 224א לפקודה **בעניין ארבוב** וכן בטענות לפיהן ככל שהודגם קושי ראייתי ביחס לזהות מבצע העבירה, היה על המאשימה להימנע מהגשת כתב אישום - אך אלה אינן מתקבלות. באשר לטרוניית ההגנה בעניין ייחוס העבירות מכוח סעיף 224א לפקודה לארבוב, תוך הפניה לעדותו שבחומר ראיות מאותו התיק - כפי שהבהרתי בעת הטיעון לעונש, אין בכוונתי או באפשרותי לבחון חלקי ראיות **בעניין ארבוב**, לקבוע על בסיסן ממצאים או לבקר את החלטת הפרקליטות לתקן את כתב האישום בעניינו. המדובר בהליך פלילי נפרד, אשר נשמע בפני מותב אחר ובו ניתן גזר דין חלוט מפורט ומנומק אשר אישר את הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים המבוסס על כתב האישום המתוקן.

באשר לטענת ההגנה לפיה ככל שהיה קיים קושי ראייתי היה על המאשימה להימנע מהגשת מכתב האישום כנגד ארבוב - אין לי אלא להפנות לפסיקת בית המשפט העליון בבג"ץ 625/18 **בונדרנקו נ' מדינת ישראל** (5.7.2018) (להלן: **"בג"ץ בונדרנקו"**) ממנו ניתן ללמוד כי מקום בו נתקלת המאשימה בקושי ראייתי במהלך ניהול

תיק אשר עלול להביא לזיכוי, ועדיין סבורה כי קיים סיכוי סביר להרשעה, ביכולתה לערוך הסדר טיעון תוך "ניהול סיכונים" ובמסגרתו אף לתקן כתב אישום ולהסכים על ענישה. **בבג"ץ בונדרנקו** אף נקבע כי המדובר בהחלטה הנוטעה עמוק במתחם שיקול הדעת של רשויות התביעה וככלל בית המשפט ימנע מלהתערב בה, אלא במקרים נדירים.

שנית יש לזכור, הנאשם בענייננו אף הורשע בביצוע סוג נוסף של עבירה - הוצאת חשבוניות כוזבות ואף בסכום שאינו מבוטל (₪ 5,737,212) - ובכך שוני מעניין ארובב וחומרה נוספת. טענת ההגנה לפיה מאחר והיקף העבירה בעניין ארובב משמעותי יותר מאשר במקרה דנן ביחס למחזור העסקי, במעשי הנאשמים שם חומרה יתרה אשר מבטלת את החומרה הנובעת מהוצאת החשבוניות הכוזבות על ידי הנאשם איננה יכולה להתקבל. כפי שצינתי לעיל, אינני מוצאת ליחס משמעות רבה לקולא להיקף המחזור העסקי ביחס להיקפי העבירה (בפרט כאשר גם בעניין ארובב, על פי נתונים שהציגה ההגנה עצמה, המדובר במי שבעת ביצוע העבירות עמד מחזורו העסקי על כ- 200 מיליון ₪). בנוסף ובפרט, וודאי שיש חומרה נוספת ויתרה בכך שהנאשם בעניינו עסק גם בהוצאת חשבוניות כוזבות במטרה לעזור לאחר להתחמק ממס ולא רק בקבלתן. **בעניין בצלאל** פרטתי מהי מידת החומרה שיש לייחס לעבירה של הוצאת חשבוניות כוזבות בנסיבות הפרשה דנן, ואין להתעלם מהעונשים שהושטו בפרשה זו בגין הוצאת חשבוניות כוזבות (ראו **עניין בצלאל**) שגם אם איננה ברף הגבוה, מלמדת כי ביצוע העבירה פוגע בערכים המוגנים באופן ממש.

לצד האמור - ומבלי להתעלם מהשוני שבין עניין ארובב לעניינו של הנאשם, יש טעם בטענה לפיה עולה שמשך התקופה בה תועדו העבירות בקלסר האדום ביצעו הנאשמים בעניין ארובב עבירות שעניינן קבלת חשבוניות כוזבות בהיקף של פי 3 מהיקף העבירות אותן ביצע הנאשם באותה תקופה. גם בהשוואה של תקופת ביצוע העבירות הכוללת על ידי הנאשם עולה כי היקף העבירות של קבלת חשבוניות כוזבות בעניין ארובב על פני מחצית שנת 2011 גבוה מאלה שבוצעו על ידי הנאשמים משך כל שנות ביצוע העבירות. בנוסף, ביחס לתשלום המשכורות לעובדים ללא תיעוד, ללא דיווח וללא ניכוי מס במקור, עולה כי היקף המשכורות ששולמו באופן זה בעניין ארובב גבוה יותר ועומד על כ- 800,000 ₪ בשנה, לעומת 240,000 ₪ - 264,000 ₪ בשנה בעניינו. גם עובדות אלה יבואו בין שיקולי בעת קביעת המתחם.

58. בנוסף, בת"פ (ת"א) 16425-08-16 **פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נ' עורקי** (16.9.2018), הורשעו הנאשמים בקבלת חשבוניות כוזבות (זרות) בסך \$ 263,202, והוצאת חשבוניות כוזבות בסך \$ 2,226,742. המאשימה ציינה קשיים ראייתיים הנוגעים לעדות עד מרכזי בפרשה, ציינה כי על פי הראיות מכרו הנאשמים את היהלומים המפורטים בחשבוניות אך לא לגורמים להם הוציאו את החשבוניות (וקושי ראייתי להוכיח את היסוד הנפשי אצל הנאשמים נוכח שיטת המסחר בבורסה, באמצעות פתקי קניה ומתווכים). על הנאשם נגזר עונש של 6 חודשי עבודות שירות לצד קנס משמעותי כדברי המאשימה בסך 750,000 ₪ כפי שהוסכם בהסדר הטיעון. המאשימה אף ציינה כי רכיבי הענישה מאזנים זה את זה.

בת"פ (ת"א) 16760-08-16 **פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נ' פסטג** (26.4.2018), על הנאשמת אשר קיבלה חשבוניות כוזבות (זרות) בסך \$ 1,223,403, תוך שימוש בשירותי מגן ואלעד, הוציאה חשבוניות כוזבות בסך של \$ 181,993 ונתנה צ'קים לאחר, בסך 4,158,080 ₪ תוך מטרה לעזור לו להתחמק ממס, נגזרו 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות לצד קנס בסך 1,400,00 ₪. צוין כי אין קושי ראייתי משמעותי בתיק זה, אך צוינו נסיבות אחרות

בת"פ 18475-11-16 (ת"א) **פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נ' מנדלר** (28.5.2017) אושר על ידי הסדר טיעון בן 6 חודשי עבודות שירות לצד מאסר על תנאי וקנס בסך 500,000 לנאשם ולנאשמת, אשר הורשעו בקבלת חשבוניות כוזבות בסך \$ 2,00,344 במסגרת הפרשה. במקרה זה נטען לקשיים ראייתיים ולכך שהמדובר בחשבוניות זרות וכן להודיה בתחילת ההליך לצד הסרת המחדל וגובה הקנסות אשר הוסכם.

בת"פ (ת"א) 38374-06-17 **מדינת ישראל נ' פטיש** (11.9.2017), נטען לקושי ראייתי בקשר לעבירה של קבלת חשבוניות כוזבות וציון כי המדובר בחשבוניות זרות כנסיבה ממתנת. בגין קבלת חשבוניות כוזבות (זרות) בסך של \$ 1,218,939 הוצאת חשבוניות כוזבות בסך \$ 168,795, והוצאת תלושי שכר כוזבים לרעיית הנאשם נגזרו על הנאשם בהסכמה 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, קנס בסך ₪ 500,000 ומאסר על תנאי. בין נימוקי ההסדר צוינו על ידי המאשימה קשיים ראייתיים, העובדה שהמדובר בקבלת חשבוניות זרות והקנס הגבוה המוסכם.

בת"פ 16705-08-16 (ת"א) **פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נ' אימבר** (23.5.2019) בעניינו של הנאשם 1, המדובר בקבלת חשבוניות כוזבות ממגן ואלעד בסך \$ 702,421 (₪ 2,639,805) מבלי שבוצעה כל עסקת יהלומים והוצאת חשבוניות כוזבות בסך \$ 1,096,336 (₪ 4,189,099). בכתב האישום בו הודה הנאשם 1 אף פורט כי במעשיו גרם הנאשם נזק לקופה הציבורית. הנאשם 1 לא הסיר את מחדלי כתב האישום, ולכן חלף הסדר טיעון לעונש מוסכם בן 6 חודשי עבודות שירות, הסכימו הצדדים לעונש של 9 חודשי עבודות שירות לצד קנס בסך ₪ 185,000 ומאסר על תנאי אשר אושר בגזר הדין. בעת הטיעון לעונש וכנימוק לאישור ההסדר נטען לקושי ראייתי ואי בהירות לגבי חלקו של הנאשם בקבלת החשבוניות הכוזבות וכן לקושי ראייתי ביחס להוצאת החשבוניות הכוזבות.

בעניין בצלאל נגזר דינו של הנאשם ממש בעת האחרונה לעונש של 9 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, לצד קנס לנאשם בסך ₪ 1,200,000 וקנס לחברה הנאשמת בסך ₪ 300,000. באותו עניין דובר בנאשם אשר הורשע במסגרת הסדר דיוני לאחר שכתב האישום בעניינו תוקן, ללא הסכמה עונשית. בעניין בצלאל הורשעו הנאשמים בהוצאת חשבוניות כוזבות בסך כולל של ₪ 15,009,759 על פני תקופה בת כ- 4 שנים. שם, לאחר סקירת גזרי הדין אשר ניתנו בפרשה, קבעתי כי ערך השוויון מחייב את קביעת מתחם הענישה וגזירת דינו של הנאשם בתוך "גבולות הגזרה" העונשיים שנקבעו במסגרת פרשה זו. נתתי דעתי לכך שגזרי הדין בפרשה ניתנו במסגרת הסדרי טיעון ובחלק גדול מן המקרים אף צוין קושי ראייתי כאחד מנימוקי ההסדר, ואף ציינתי כי הטענה לפיה בנסיבות אלה הענישה שנקבעה בהם אינה יכולה לשמש אמת מידה לענישה ראויה נכונה ברמה העקרונית. יחד עם זאת מצאתי כי המסה הקריטית של הסדרי הטיעון בפרשה איננה מאפשרת להתעלם מרף הענישה אשר נקבע בה. עוד קבעתי כי השילוב בין העונשים אשר נגזרו בפרשה, על הצד המקל ובהסכמת המאשימה, לצד העובדה שלא נחקרו או הועמדו לדין חלק מהגורמים אשר קיבלו את החשבוניות הכוזבות אותן הוציא הנאשם, בראי ערך השוויון, מביאים למסקנה כי יש מקום לשקול שיקולי צדק בעת קביעת המתחם (ראו סעיפים 54 ו- 55 לגזר הדין).

ראו עוד: ת"פ (ת"א) 66226-06-17 **מדינת ישראל נ' צרויה** (5.12.2017), ת"פ (ת"א) 38477-07-17 **מדינת ישראל נ' משיח** (30.10.2017) ות"פ 41203-10-15 (22.1.2018) (שנימוקיו אסורים בפרסום).

59. מן הענישה אשר נגזרה על נאשמים בתיקים פליליים בפרשה בהסכמת המאשימה (וללא הסכמתה - **בעניין בצלאל**), ואשר נסקרה לעיל עולה כי הענישה בפרשה זו בכללותה היא על הצד המקל, בקשר לענישה הנהוגה בעבירות מס בכלל, גם בראי קשיים ראייתיים כאלה ואחרים בחלק גדול מהמקרים. בנוסף, עולה כי בחלק גדול מהמקרים נערך איזון בין עונשי המאסר שנגזרו באופן מקל כאמור, לריצוי בעבודות שירות, לבין קנסות נכבדים (**בעניין ארוב** אף ללא מאסר חלף קנס). עובדה זו אף צוינה על ידי המאשימה בעת עתירתה לאימוץ הסדרי טיעון בחלק מהמקרים. מן האמור עולה, כפי שציינה השופטת תבור **בעניין ארוב**, כי הדגש בתיקי הפרשה אינו בעיקרו סכום העבירה ונכון לתת משקל גם לנסיבות הייחודיות לביצוע העבירות, המפורטות לעיל, הן מבחינת הרקע הכולל, הן אלה המתייחסות באופן קונקרטי לנאשמים.

60. מבלי להתעלם או להקל ראש בקשיים ראייתיים נטענים אשר פורטו ביחס לחלק גדול מהסדרי הטיעון בתיקי הפרשה אשר נשקלו כחלק משיקולי הענישה, לא ניתן להלום פער כה משמעותי כפי שמבקשת המאשימה שיקבע בין הענישה לנאשם כאן לבין העונשים אשר הושתו בהסכמתה ולבקשתה - הן בקשר לגבולות המתחם שיקבע (והמתחמים לכל סוג עבירה), הן בקשר לעונש הקונקרטי לנאשם. ראו בהקשר זה ובקשר לעיקרון השוויון וחשיבות אחדות הענישה, בפרט בגדרי אותה הפרשה, תוך שמירה על יחס של שקילות בין הנאשמים השונים דברי בית המשפט בע"פ 8345/15 **אוחנה נ' מדינת ישראל** (19.9.2017) הקשור גם הוא לפרשה, (פסקה 35 לפסק הדין) (להלן: "**עניין אוחנה**").

61. כפי שהפניתי **בעניין בצלאל** וכפי שאף צוין בת"פ (ת"א) 3012-10-17 **מדינת ישראל נ' גביזון גרין** (17.4.2019), בע"פ 7621/14 **גוטסדינר נ' מדינת ישראל** (1.3.2017) נקבע כי טענות הנוגעות להגנה מן הצדק יכולות להשפיע לא רק על גזירת הדין בתוך מתחם העונש ההולם אלא גם בעת קביעת המתחם עצמו (פסקה 50 לדברי כב' השופט הנדל). ערך השוויון, שהוא אחד מעמודי התווך של דוקטרינת ההגנה מן הצדק, מחייב לטעמי את קביעת מתחם עונש הולם ובהמשך גזירת דינו של הנאשם, בתוך "גבולות הגזרה" העונשיים שנקבעו בגדרי פרשה זו. טענת המאשימה לפיה העונשים האחרים אשר נגזרו במסגרת הפרשה נגזרו במסגרת הסדרי טיעון, ואף מקרים בהם קמו קשיים ראייתיים ועל כן אינם יכולים לשמש אמת מידה לענישה הראויה נכונה ברמה העקרונית. יחד עם זאת, המסה הקריטית של הסדרי הטיעון בפרשה איננה מאפשרת להתעלם מרף הענישה אשר נקבע בה.

62. בנוסף, וכחלק משיקולי הצדק אותם יש לשקול, יש לזכור כי חרף העמדה העונשית המחמירה שהציגה המאשימה, לא מצאה המאשימה לנכון לערוך חקירה פלילית או בכלל כנגד חלק גדול מהיהלומנים ששמותיהם הופיעו בקלסר האדום, למרות החשדות לביצוע עבירות על ידם, כשהקריטריון לפתיחה בחקירה עמד על חשד בסך מיליון דולר ויותר. בניגוד לעמדת ההגנה אינני מוצאת פגם בקביעת הקריטריון האמור ואף אינני סבורה כי נכון היה לבחון את היקף העבירה ביחס למחזור (משמידת הפגיעה בערכים המוגנים איננה נגזרת של האמור, וודאי לא באופן ממשי) או לבדוק האם המדובר בחשבוניות זרות או כוזבות בעת ההחלטה בדבר ביצוע חקירה (כשיש לזכור כי על מנת להבין האם המדובר בחשבוניות זרות או כוזבות לחלוטין יש לערוך חקירה מקיפה של כל חשוד וחשוד).

63. יחד עם זאת, בכך שלא נחקרו רבים מהחשודים בביצוע עבירות דומות ובסכומים ממשיים ובכלל זאת אף כאלה אשר קיבלו את החשבוניות הכוזבות שבהוצאתן הורשע הנאשם, יש כדי להביא לתחושה של פגיעה בערך השוויון,

ובכללי הצדק וההגינות, גם אם ההבחנה שערכה המאשימה לצורך החקירה הפלילית הגיונית בנסיבות ואיננה נגועה בשרירותיות, ולא נלווה לה מניע פסול או כוונה רעה (ראו **עניין גוטסדינר** (כב' השופטת ברק ארז, פסקאות 56-57) וכן רע"פ 1611/16 **מדינת ישראל נ' ורדי** (31.10.2018)), דברי כב' המשנה לנשיאה מלצר וכב' השופטת ברק ארז ביחס למסגרת הנורמטיבית בקשר לטענת הגנה מן הצדק, אפליה וערך השוויון). השילוב בין העונשים אשר הושתו בגזרי הדין אשר ניתנו בפרשה, בהסכמת המאשימה, והעובדה שלא נחקרו או הועמדו לדין חלק מן הגורמים אשר קיבלו את החשבוניות הכוזבות על פי כתב האישום ואף יהלומנים נוספים ששמן הופיע בקלסר האדום, לצד הרקע לביצוע העבירות, בראי ערך השוויון, מביאים אותי למסקנה כי במקרה הנדון יש מקום אף לשקול שיקולי צדק בעת קביעתו של מתחם העונש ההולם.

64. בבואי לקבוע את מתחם העונש עומד מן הצד האחד העונש החמור ביותר שנגזר בהסכמה בפרשה ביחס למבצעי עבירות דומות לאלה שביצעו הנאשמים, **בעניין בורוכוב**, במסגרת הסדר טיעון סגור, כמפורט לעיל בהרחבה, בגין בצוע עבירות בסכום כולל דומה לזה שבעניינו, שם ציינה המאשימה כי לא נתקלה בקושי ראייתי (למעט הסכמה בדבר מחדל חקירה מסוים שיכול היה להשפיע על הענישה). על בורוכוב אשר הסיר את המחדלים נגזרו כאמור 15 חודשי מאסר בפועל לצד קנס נמוך בסך 65,000 ₪. לצידו אף העונש אשר נגזר **בעניין ארבוב**, אשר הורשע בביצוע העבירות מכוח היותו מנהל פעיל לפי סעיף 224א לפקודה, ונטען לקשיים ראייתיים. באותו עניין דובר בעבירות דומות לאלה שבעניינו ובהיקפים דומים למעט עבירות של הוצאת חשבוניות כוזבות. על ארבוב, אשר הורשע כאמור מכוח סעיף 224א ואשר הסיר את המחדלים, נגזרו כאמור 6 חודשי עבודות שירות לצד קנס בסך 3,500,000 ₪ תוך שנטען לאיזון עונש הקנס המכביד שנגזר עם עונש המאסר שנגזר, וקנס מכביד לנאשמת.

65. מן העבר השני עומדים העונשים שנגזרו על יהלומנים נוספים בפרשה, כפי שפורטו לעיל, גם הם במסגרת הסדרי טיעון ובהסכמה, לריצוי בעבודות שירות למשך 6 חודשים, כשדובר בעבירות בסכומים נמוכים מאשר בעניינו, בקשיים ראייתיים, בנאשמים אשר הסירו מחדלים ובמקרים רבים אף צוין היות החשבוניות הכוזבות שקיבלו הנאשמים חשבוניות זרות כנסיבה לקולא. לצד אלה, **עניין אימבר**, שם הסכימה המאשימה שיושת על הנאשם 1 עונש מאסר בעבודות שירות למשך 9 חודשים (וציינה אף קושי ראייתי), הגם שלא הסיר את מחדלי כתב האישום. כמו כן, **עניין בצלאל**, שם נגזר עונשו של הנאשם ללא הסכמה עונשית בין הצדדים ל- 9 חודשי עבודות שירות וקנס בסך 1,200,000 ₪ בגין הוצאת חשבוניות כוזבות בלבד בסכום ממשי של כ- 16,000,000 ₪ לאחר שהסיר את מחדלי כתב האישום מהנימוקים המפורטים שם ותוך קביעת מתחם ענישה המבוסס על הענישה שבפרשה.

66. לאחר שקילת הענישה הנוהגת, נסיבות ביצוע העבירות, והרקע לביצוען מצאתי כי חרף כל הנסיבות אשר נימנו לקולא ואף בראי הענישה הנוהגת הרלבנטית ושיקולי צדק והגינות, עיקרון ההלימה אינו מאפשר במקרה זה את העמדת תחתית מתחם הענישה על עונש בן 9 חודשי מאסר, וריצוי בעבודות שירות כעתירת ההגנה. זאת אף אם יאוזן בקנס גבוה ביותר (דומה ואף גבוה מזה שנגזר **בעניין ארבוב**). איזון עונש המאסר בקנס נהוג, נכון ואף בוצע במסגרת פרשה זו. יחד עם זאת, רמת החומרה במקרה זה ועיקרון ההלימה מחייבים העמדת תחתית המתחם על עונש של מאסר בפועל (ולא בעבודות שירות) ולתקופה ממשית. ואבהיר, אילולא הנסיבות ויתר השיקולים שנימנו לעיל, הייתה הצדקה להעמיד את תחתית המתחם על תקופת מאסר ממושכת בהרבה מזו שתקבע וכך גם את תקרתו. בראי כלל המפורט לעיל, מתחם הענישה יקבע בין 12 חודשי מאסר בפועל **לצד קנס מכביד** ועד 36 חודשי מאסר בפועל.

67. באשר לעונש הקנס אבהיר, המדובר בסוג עבירה בה הקנס הוא ממין העבירה ועל כן חשיבות רבה בהטלתו. השתת קנס מכביד מאפשרת איזונו אל מול עונש המאסר והעמדת הרף התחתון של עונש המאסר 12 חודשי מאסר פועל ולא על תקופה ארוכה ומשמעותית יותר. בנוסף, לא הוצגו ראיות בדבר קשיים כלכליים לנאשמים המצדיקים התחשבות בהקשר זה. בנסיבות אלה מתחם הקנס ייקבע בין 1,500,000 ₪ ל- 3,000,000 ₪.

העונש הקונקרטי לנאשם

68. בעניין הנאשם לא מתקיימות נסיבות לחריגה לקולא או לחומרה ממתחם העונש אשר נקבע. הנאשם, יליד שנת 1966 נשוי ואב לשלושה, בני 24, 28, ו-18. ביתו אריאל העידה בעת הטיעון לעונש ואהבתה ודאגתה הרבה לאביה ניכרו בעדותה, כמו גם היותו מודל לחיקוי עבורה. גם ממכתבה של רעייתו גניה ניכרת האהבה והדאגה הרבה אותה חשה כלפי הנאשם. השותפות של הנאשם עם אביו בבורסת היהלומים מעסיקה את אחיו וכן עובדים נוספים ולטענת ההגנה המדובר בשותפות וותיקה ומוכרת בענף היהלומים. הנאשם החל דרכו בענף היהלומים כשסיים את שירותו הצבאי, לאחר שנים הפך לשותף, והביא את השותפות לשגשוג והצלחה משמעותיים. הנאשם נעדר עבר פלילי וזו לו הסתבכותו היחידה בפלילים, הודה בביצוע העבירות ונטל אחריות למעשיו.

69. הודיית הנאשם, הן במשפט לאחר תיקון כתב האישום, הן במהלך החקירה נשקלת על ידי לזכותו. כן שקלתי לזכותו את העובדה ששיתוף הפעולה שלו עם החקירה היה מלא וחריג גם ביחס לחשודים אחרים שנחקרו בפרשה והודו ואף הביא לחשיפת ביצוע עבירות נוספות. עוד נתתי דעתי לכך שנטילת האחריות על ידי הנאשם איננה רק מהפה החוצה. בפרט, לזכות הנאשם יש לציין כי פעל להסרת המחלל ביחס לשנת המס 2011 באופן מידי ועוד טרם הגעה להסדר הטיעון ותיקון כתב האישום (לטענת ההגנה אף שילם ביתר). את המחלל ביחס לשנים 2009-2010 הסיר מיד עם הרשעתו אשר אפשרה את פתיחת השומות לשנות מס אלה. כידוע, יש בהסרת מחללים להביא להקלה ממשית בענישה בגדרי המתחם שנקבע משהיא מלמדת על חרטה כנה ואמיתית ואף מביאה לתיקון הנזק שנגרם ולו בפן הכלכלי (ראו כפי שהפנתה ההגנה: רע"פ 7851/13 **עודה נ' מדינת ישראל** (25.10.2015))

במסגרת שיקולי הענישה נתתי דעתי לנזקים אשר נטען כי נגרמו לנאשם, לפגיעה בשמו ותדמיתו ולנזקיו הכלכליים כמפורט בסעיף 85 לטיעון ההגנה ענ/2. כן נתתי דעתי לתעודה הרפואית אשר צורפה המעידה על מצבו ונזקיו הבריאותיים.

70. בנוסף ובקשר לנטילת אחריות, יש לתת את הדעת לטענת ההגנה לפיה לאחר החקירה הופקו לקחים והשותפות שינתה את התנהלותה באופן מידי כך שכיום החשובות בספריה משקפות נכונה את העסקאות שביצעה.

71. אמנם, משפטו של הנאשם התנהל עד סופו, כך שלא ניתן לומר כי נחסך זמן שיפוטי רב מהודייתו, למעט חיסכון זמן שיפוטי בקשר לכתיבת הכרעת הדין. לצד זאת יש לזכור כי הודיית הנאשם באה לאחר תיקון משמעותי שבוצע בכתב האישום המקורי. בנסיבות אלה לא ניתן לומר כי הנאשם ניהל את ההליך לשווא. יתרה מכך, מזווית אחרת ניתן לומר כי הנאשם נאלץ להתמודד משך השנים מאז הגשת כתב האישום (ואף מאז החקירה) עם אישומים חמורים במידה ממשית מאלה בהם הורשע בסופו של דבר ולשקול את הקושי שבכך עבורו. בנוסף, יש לשקול לזכות הנאשם את ניהול

ההליך באופן מכובד כפי שאף ביקשה המאשימה.

72. יש לתת את הדעת גם לחלוף הזמן מאז ביצוע העבירות. חקירת העבירות בוצעה בשנת 2012, וכתב האישום הוגש בשנת 2015. אמנם אין המדובר בחלוף זמן משמעותי מאוד בסוג זה של עבירות, ואין לבוא בטרוניה למי מן הצדדים בהקשר זה. יחד עם זאת יש משמעות לפרק הזמן שעבר מאז ביצוע העבירות, בעת שקילת מיקום הנאשם בגדרי המתחם, בשים לב לצורך של הנאשם להתמודד עם ההליך משך שנים ארוכות מאז חקירתו.

73. נתתי דעתי אף לעדות האופי שנשמעו בעניינו של הנאשם גב' אלוני וגב' ברמן, בעדותן ניכרה האהבה והערכה הרבה שהן חשות כלפיי הנאשם וכן תלותן ותלות בני משפחתן בו. מן העדויות שנשמעו והמכתבים אשר צורפו במסגרת ענ/1 ניתן ללמוד בבירור על מידותיו הטובות של הנאשם וההערכה הרבה שחשים כלפיו חבריו למקצוע ואחרים ותרומתו לנזקקים. בפרט עולה תפקידו הדומיננטי והמשמעותי של הנאשם בחיי אחרים הנוהגים להישען עליו, ורצונו העז לתת ולסייע לכל הזקוק לעזרה. אין המדובר בעניין של מה בכך - וכל אלה ישקלו לזכותו. אין לי ספק שכפי שאף ציין הנאשם, הנאשם רגיל להיות בצד הנותן, וההתמודדות עם כתב האישום והשלכותיו קשות עד מאוד עבורו, כמו גם עבור בני משפחתו ורבים אחרים הנתמכים על ידו. בהקשר זה נתתי דעתי למכתבה של רעיית הנאשם, ולמפורט בו אודות קשייו של הנאשם, הקושי עבורו להתמודד עם כאבם של בני המשפחה אשר נגרם לאור הפרשה, דאגתו לבני המשפחה וניסיונו להסתירה מהם. השפעת גזירת עונש של מאסר לנאשם על יקיריו והאחרים הנתמכים על ידו, ולא רק בפן הכלכלי, נשקלת גם היא על ידי.

74. טרם גזירת העונש על הנאשם אבהיר, כפי שצינתי **בעניין בצלאל**, כי כידוע במקרים רבים עברייני המס הם אנשים נורמטיביים ביתר תחומי חייהם, בעלי מידות טובות, ונעדרי עבר פלילי וכי על פי הפסיקה, שיקולי אינטרס ציבורי בדמות שיקולי הרתעה ובכללם הרתעת הרבים מקבלים בכורה בסוג זה של עבירות על פני נסיבות אישיות. עוד ידוע כי אפקט ההרתעה בעבירות כלכליות, הוא בדרך כלל בעל משקל רב יותר מאשר בעבירות אחרות וגם מכאן חשיבותו. כפי שצוין פעם נוספת **בעניין אוחנה** (פסקה 32) תוך הפנייה לע"פ 3927/16 **מדינת ישראל נ' בר זיו** (23.2.2017) (להלן: "**עניין בר זיו**):

"מחקרים שנערכו ביססו את הקביעה כי אפקט ההרתעה הנלווה להחמרה בענישה הוא בעל משקל רב יותר בהקשר של עבירות אנשי ציבור ועבירות כלכליות, וזאת להבדיל מאפקט חלש יותר בהקשר של עבירות רחוב ואלימות (חגית לרנאו עבריינות ואכיפת חוק 67 (2016) והאסמכתאות שם). ממצא זה מובן ואינו מפתיע, שכן עבירות אנשי ציבור ועבירות כלכליות מתבצעות בדרך כלל על ידי אנשים נורמטיביים בעלי מעמד חברתי, והאפשרות של עמידה בפני חקירה פלילית, משפט ועונשי מאסר, מרתיעה יותר מטבע הדברים 'אדם מן היישוב', ובוודאי אדם בעל מעמד חברתי וציבורי, לעומת מי שמנהל אורח חיים עברייני ומקיים מגע מתמיד עם מערכת אכיפת החוק, ובפרט מי שכבר עבר את 'החוויה' של חקירה, משפט ומאסר".

הדברים האמורים ידועים, ומשקפים את תפיסת בתי המשפט בסוג זה של עבירות. באשר לאפקטיביות הרתעת הרבים ציין בית המשפט **בעניין בר זיו**, תוך הפניה לע"פ 677/14 **דנקנר נ' מדינת ישראל** (17.7.2014) כי עמוד 22

"גם מי שאינו סבור כי הרתעת הרבים, אולי להבדיל מהרתעת היחיד, פועלת ככלל בעבריינות ה'קלאסית' של רצח, שוד ואונס, חבלה ודומותיהן...יוכל לסבור כי יש לה סיכוי בעבירות כלכליות, מכל מקום של 'הצווארון הלבן'. המתכנן עבירות - או שמא נאמר 'מתחמן' - ושומע כי דינו עלול להיות מאסר, אולי יחשוב פעמיים".

75. משצינו את הכלל יש להבהיר שהענישה בסופו של יום היא אינדיווידואלית. על כן, אין באמור כדי ללמד שאין ליתן כל משקל, באופן אוטומטי, לנסיבות אישיות, הבעת חרטה ויתר השיקולים הרלבנטיים המנויים בסעיף 40 לחוק העונשין. אדרבא, על פי המחוקק רשאי בית המשפט ליתן לכלל השיקולים הללו משקל, לצד שיקולי הרתעה. בנוסף ובקשר לשיקולי הרתעה יש לזכור את ייחודיות המקרה דנן, כחלק מהפרשה הרחבה אשר נחקרה, אשר הביאה לשינוי בהתנהלות היהלומנים והכללים בעניינם. המפורט מלמד כי נראה שהרתעה מסוימת, ולו בענף היהלומים, הושגה מעצם החקירה וההעמדה לדין של הנאשמים בפרשה.

76. לאחר ששקלתי את כל השיקולים שלעיל, לאור התרשמותי ממידת החרטה והאחריות אותה גילה הנאשם, ומשהתרשמתי כי הנאשם הורתע כנדרש במקרה דנן ומידת הסיכון ממנו נמוכה, מצאתי כי נסיבותיו הכוללות של הנאשם מצדיקות את מיקומו בתחתית מתחם העונש ההולם אשר נקבע, לצד קנס מרתיע ומאסר לצידו וכך יקבע. זו גם הייתה עמדת המאשימה בעת הטיעון לעונש.

77. אשר על כן אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. מאסר בפועל למשך 12 חודשים.
- ב. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים, לתקופה של 3 שנים והתנאי שהנאשם לא יעבור עבירת מס מסוג פשע.
- ג. מאסר על תנאי למשך 6 חודשים, לתקופה של 3 שנים והתנאי שהנאשם לא יעבור עבירת מס מסוג עוון.
- ד. קנס בסך ₪1,500,000 או 8 חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 5 תשלומים חודשיים, שווים ורציפים, כשהראשון בהם ביום 15/9/19 לא ישולם תשלום - תעמוד יתרת הקנס לפירעון מידי.

זכות ערעור כחוק תוך 45 יום לבית המשפט המחוזי בתל אביב

ניתן היום, י"א תמוז תשע"ט, 14 יולי 2019, במעמד הצדדים.